

Nr 5, 2001 årgång 38
50:- inkl moms

Sökaren

– tidskrift för livsfrågor –

GUNNEL DERNING-GHOSH, fotograferad av Mikael Lammgård

Tankens kraft är obegränsad säger Deepak Chopra

Genom en kombination av västerländsk medicin och fysik och gammal vedisk kunskap försöker Deepak Chopra övertyga världen om ett annat förhållningssätt till livet, kroppen och tillvaron som helhet.

Av Eva Sanner

Det finns en man som får filmstjärnorna i Hollywood att meditera och ändra sin livsföring. Han heter Deepak Chopra och är så känd att han till och med varit med i Oprah Winfrey Show.

Även i Sverige har Chopra en intresserad publik. I maj var det omkring 900 personer som köpt biljett för att lyssna på hans seminarium i Berwaldhallen i Stockholm.

– Kroppen existerar i tid och rum, men själen är tidlös, sa Chopra bland annat. Själen är en del av den eviga verkligheten, som är utan början och slut.

– Det mänskliga nervsystemet är byggt för att hitta lösningar på praktiska problem, sa han också. Allt som vi inte kan förklara på vanligt sätt, sållas bort av medvetandet. Därför upplever vi inte tillvaron som den faktiskt är, som mentala fenomen i olika former. Vi ser människor, bord, stolar och bilar och tror oftast att dessa materiella former är hela sanningen om tillvaron. Men de är mentala företeelser i mayas illusoriska värld.

Vi människor lever alltså i en missuppfattning om vad verkligheten är och vad vi själva är.

– Men att lära känna Gud är att förstå att *Gud är ett annat ord för gränslös intelligens* som genomsyrar allt och alla. Gud finns alltid till hands för oss, genom det sätt som vår hjärna fungerar på. Gud är mitt i oss, i vår väsensgrund. Gud är vår kraft.

Vi uppfattar inte vilka vi egentligen är

I sina böcker för Chopra fram nya vetenskapliga rön och tolkar dem utifrån sin österländska utgångspunkt så att vi allesammans är mer än kroppen, tankarna och känslorna. Vi är framför allt medvetande, ett in-

telligent tomrum, och först när vi förstår det, inser vår sanna identitet, kan vi bli fria från våra problem och vårt sökande.

– Vad vi uppfattar med våra fysiska sinnen är inte sanningen om världen utan mer en vana att se den på ett visst sätt. Vi uppfattar mindre än en miljarddel av alla stimuli som vi utsätts för.

Detta får en rad konsekvenser. Efter som vi inte uppfattar vilka vi egentligen är, andevarelser, så är vi missnöjda. Vi försöker ändra på saker och ting, vårt utseende och vår vikt till exempel. Vi försöker hitta något att lita på utanför oss själva och detta sökande gör oss olyckliga. I själva verket är det förstås genom att lära känna tillvaron som den verkligheten är som vi kommer bortom denna kamp.

– Vi har en uppfattning om kroppen som något konstant, men vi har inte ens samma kropp som vi hade igår. Ett andetag för miljarder atomer in och ut och de har i sin tur varit i något annat eller någon annan. Vi har i oss atomer från många människor som levat och från djur och växter. Kroppen är en livsprocess som ständigt pågår.

Vi tror också gärna att det mentala finns i hjärnan bara, men det är inte så. Hela kroppen är samma intelligens, och varje cell är en medveten varelse. Men det betyder inte att vi är den här kroppen.

– Se på kroppen som en radio. Oavsett om den spelar Beethoven eller Beatles, så är den bara en förmedlande länk. Kroppen är ett instrument som transformerar energi till materia. Du är detta andra, som bevitnar hela processen utan att egentligen själv förändras.

Här bygger Chopra på gamla skrifter, bland andra Bhagavad Gita som beskriver Gud som oföränderlig, ständigt samma, skapande världen ur sig själv utan att egentligen själv förändras:

”Vatten kan inte blöta mig,
eld kan inte bränna mig.”

Inte bara kroppen, utan också anden är en process av ständig framväxt som gör saker som tidigare verkat mirakulösa allt mer begripliga.

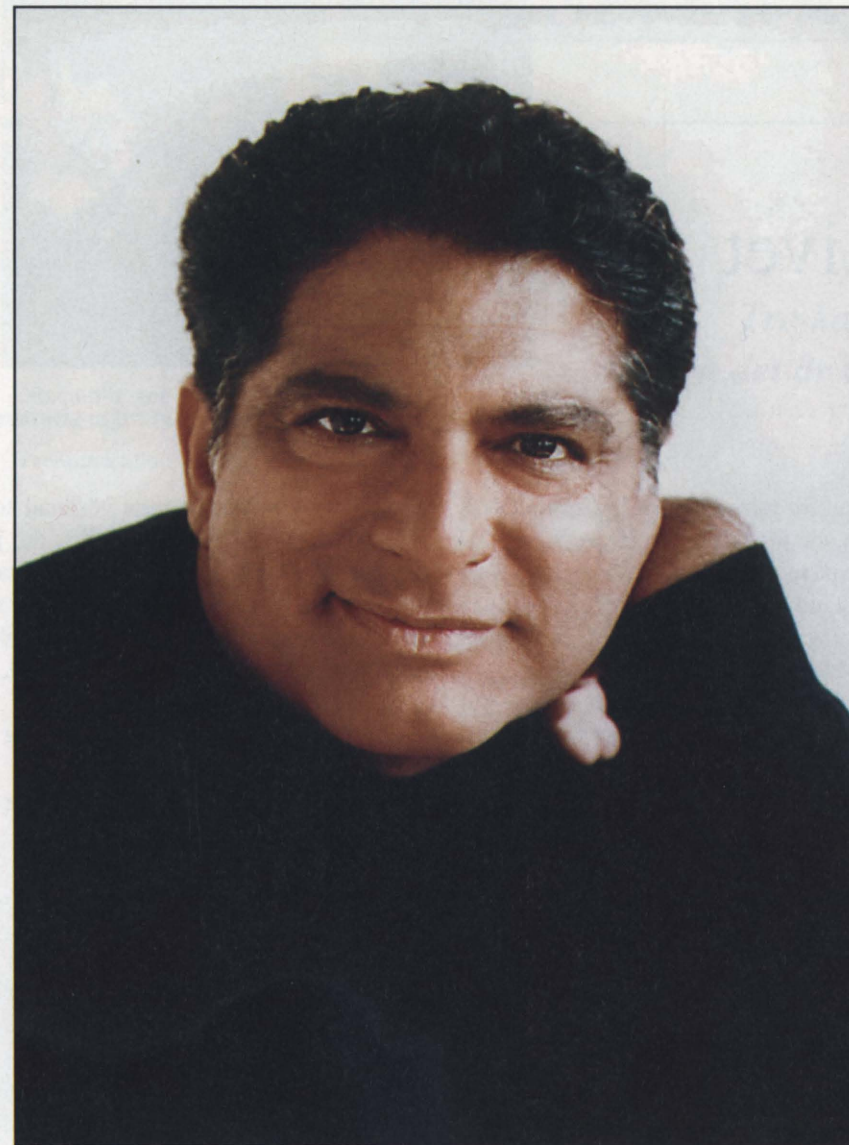
Han vill förena västerländskt och österländskt

Chopras arbete går i själva verket ut på att föra samman västerländskt medicinskt/vetenskapligt tänkande med österländsk tradition och livsvisdom. Chopra har skrivit 25 böcker och blivit översatt till dussintals språk. Många hollywoodkändisar har med Chopras hjälp hittat ett sätt att uppleva tillvaron mer meningsfull: Demi Moore, Madonna, Michael Jackson är några.

Deepak Chopra är född i Indien men utbildad i västerländsk medicin med endokrinologi som specialitet. Han har varit chefsläkare vid Boston Regional Medical Center och senare drivit en privat praktik i Boston på 1980-talet. Han har också undervisat vid flera medicinska fakulteter.

Han har en bakgrund inom TM (transcendental meditation)-rörelsen och det ryktades att han var den som skulle axla manteln efter dess ledare Maharishi Mahesh Yogi. Så blev det nu inte. Deepak Chopra valde att istället gå sin egen väg. Idag har han ett eget hälsocenter i La Jolla, Kalifornien. Där erbjuder han och hans medarbetare behandlingar, kurser och konsultationer för både privatpersoner och människor som arbetar inom vården.

Enligt Chopra går det att med tankens kraft tillfälligt stoppa åldrandeprocessen – ja, till och med vända den så att vi blir yngre – biologiskt sett, förstås. Han har kombinerat nya vetenskapliga rön med traditionell indisk hälsövetenskap och tagit

*Deepak Chopra: – I framtiden får vi ett samhälle som bygger på visdom.
Foto: Jeremiah Sullivan.*

fram tio råd för att stanna upp åldrandet. Vi kan bli i genomsnitt 120 år gamla om vi gör rätta förändringar, menar Chopra.

– De som blir mycket gamla men samtidigt är friska har förutsättningar att dela med sig av sin livserfarenhet till yngre generationer på ett positivt sätt och det har betydelse för hela samhällsutvecklingen. Vi har nu levt en period i det informationsbaserade samhället, men i framtiden kommer vi att få ett samhälle som bygger på visdom, säger Deepak Chopra.

Ett av de viktigaste stegen för att stoppa åldrandet har att göra med vårt sätt att se på oss själva.

– En undersökning gjord vid Harvarduniversitetet i USA visade att gamla människor blev påtagligt förnygrade av att vistas i en miljö som överensstämde med den de levt i trettio år tidigare. Slutsatsen som forskarna drog är att hur vi ser på oss själva påverkar hur gamla vi faktiskt är, biologiskt

sett.

I undersökningen hade deltagarna bättre testresultat efter det avgörande provet, när det gällde sådant som hudelasticitet, syreupptagning, hjärt- och kärlfunktion – endast på grund av sin förändrade uppfattning om sig själva! Att säga att vi är för gamla för att pröva något nytt eller göra stora förändringar i våra liv duger alltså inte.

– Tid och tidsuppfattning är bara något som sker i tanken och vi har möjlighet att påverka åldrandeprocessen genom att tänka på ett annat sätt, säger Deepak Chopra trosvist.

Kolla in Deepak Chopras hemsida www.chopra.com för senaste information om kurser och föredrag. Där finns också regelbundet avsnitt att läsa – texter ur nya böcker med mera. Man säljer också hälsoprodukter.

De vediska vismännen yttrade två ord, som förklarade vad den yttersta sanningen om människan och universum är. De var *Aham Brahmasmi*, och de betyder ”jag är Brahman” – en fri översättning kan bli ”jag är allting, skapad och oskapad” eller ”jag är universum”.

Detta omtalar Deepak Chopra i sin bok ”Livets vetenskap”.

I västerländska öron låter detta att vara allting mycket märkligt, skriver han. Men det är en grundtanke i gammal indisk visdom.

Chopra återger en historia om banyanträdet, som uppstår ur ”ingen-ting”, och säger att ”detta Varande, som är den minsta kärnan i allting, den högsta verkligheten, Självvet i allt som existerar, det är du”.

”Universum /.../ har uppstått ur en kärna som inte rymmer någonting.”

Denna kärna är mindre än litet och tidigare än Big Bang. Och den kärnan är varje varelses innersta väsen.

Varje individ är i botten av sitt väsen en oändlig varelse, utan begränsningar i tid och rum.

Chopra hänvisar till uttalanden av Maharshi Mahesh Yogi, att varje individ är en del av hela det universella livet och hans förhållande till det universella livet, är likadant som det en cell har till hela kroppen.

Indiska vismän har i tusentals år talat om detta att människan rör sig, lever och andas i den kosmiska kroppen. Och naturen är lika levande som vi är, vilket betyder att särskiljandet av ”här inne” och ”där ute” är falskt.

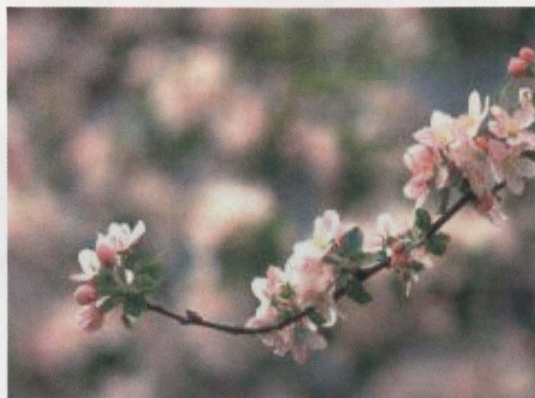
Maharishi framhöll att det individuella livets gränser inte inskränks till de kroppsliga gränserna – de sträcker sig långt bortom dessa till den gränslösa horisonten i det gränslösa kosmiska livet.

Allt är således egentligen en enda verklighet. Men genom att egot uppfattar sig som skilt från världen, uppfattar det världen som en farlig och hotfull plats. Detta ger upphov till mycket rädsla.

Det här var ett referat av en liten del av innehållet i boken ”Livets vetenskap”.

SM

Jag tror på Livet

Tro får man göra i kyrkan, brukade min mamma säga. Själv trodde jag ingenting, varken på kyrkan, Gud eller Jesus. Som vänsterpolitiskt korrekt på 70-talet gick jag i stället ut ur kyrkan. Jag var emot. Emot samhället, emot auktoriteter, emot religion. Emot. Kanske var det tiden jag befann mig i.

Livet självt har en starkare vind än den som för med sig tillfälliga trender. Den vinden fick mina rötter att förlora fotfästet i mina egna föreställningar. Den vinden fick mina grenar att skälva. Den vinden gav mig nya ögon att se med.

Det var 80-tal. Jag var gravid. Lycklig. Mitt första barn kvittrade i mig. Livet sprattlade. Nio månader av förberedelser för att ta emot det nya livet.

Allt blir inte som man tror. En dag blev Livet alltför stilla. Vinden tystnade, inga krusningar syntes på ytan. Livet tystnade därinne. Så minns jag bara vita, fladdrande rockar, ultraljud och en doktor som torrt knastrade fram att barnet var dött och skulle ut den naturliga vägen. Jag fördes in i ett sterilt och stålkallt förlossningsrum. Här väntade några timmars färd in i en mardrömslik tunnel med läkarens ord dånande i mina öron.

I samma ögonblick som mitt lilla barn lämnar min kropp, exploderar rummet i ett bländande, varmt, intensivt och kärleksfullt ljus, vibrerande av liv. Verkligare än allt verkligt omsluts jag, ser jag, upplever jag, känner jag ljuset, och jag har inget annat ord än Gud att fylla den upplevelsen med.

Gud går vid min sida, är i mig, ständigt närvarande under ett helt år efter den upplevelsen. Jag lär känna Gud. Gud är enkel, chosofri, tycker inget, bara är, bara finns, går med lätta steg, skrattar, vänder upp och ner på saker, smeker, omsluter, skyddar, tröstar, uppmuntrar, pussar, skojar och ser. Troget följer han mig. Finns för mig hela tiden, puffar på mig, får mig att le och inte ta så allvarligt på saker. Han

blir glad för min skull när jag kommer till kärnan, när jag följer min intuition och vågar lita på mig själv istället för att bara följa andra. Gud är. Värme. Kärlek. Liv.

Jag födde Livet. Livet födde mig. Jag föddes till Liv i Gud.

Vi är alla sprungna ur samma gudomliga källa, små droppar av det som tillsammans blir Gud, vi hänger ihop. Alla har vi en uppgift, ett speciellt ändamål med våra liv, just nu. Vi är olika toner i livets stora symfoni. Detta vet jag i djupet av mitt hjärta. Frågan är om jag alltid är villig att se det så.

När villigheten inte infinner sig, glömmer jag att jag vet att Gud finns. Då har jag förutfattade meningar om hur livet ska vara, hur man ska bete sig, hurdana människor är. Jag stoppar in i fack, bedömer, mäter, tycker, argumenterar och vill ha rätt. Jag tror mig veta. Då klingar inte Gud i mig, utan då är egot där och skorrar med en inställsam röst. Lika angenämt överraskad blir jag när egot mitt får sig en knäpp på näsan.

Det hände för några år sedan när jag var på besök hos en äldre konstnär på Gotland. En väninna visade mig runt i hans trädgård, där hans skulpturala livsverk stod och nickade mot mig. I verkstan låg en sälklubba med inskriptionen 08:or. Jag var ju en 08 - en stockholmare. Det var inte svårt att lista ut vad han tyckte om sådana som mig och jag i min tur förstod att han var av den trångsynta typen.

Så kom Erik med sina 80 år ut på gårdsplanen. Han gick emot mig, såg mig rakt i ögonen utan att säga ett ord, sänkte blicken, kysste mig lätt på handen, gjorde ett korstecken och la handen vid sitt hjärta. Jag blev stum, kände livets storhet, min storhet, hans storhet. Han hälsade på mig med en sådan vördnad som om han klev in i ett heligt rum. Han rörde vid mitt hjärta, påminde mig om vem jag var, vem han var, vilka vi är egentligen.

Varför kan jag inte varje dag möta

alla människor med samma vördnad som Erik mötte mig? Vi är alla heliga, du, jag och moster Märta – mer heliga än platser, nattvardsvin och döda profeter. Vi lever nu. De heliga lever nu – går på Konsum, åker tunnelbana, sitter bredvid mig i soffan.

Det heliga livet pågår just nu.

På 70-talet var jag *emot*. Idag är 2001 är jag *för* Livet.

Eva Tuvhav är konstnär och konsult i kreativ utveckling

PS. Av de många böcker, händelser och människor som fört mig till den punkt där jag står idag, vill jag gärna nämna boken *A Course in Miracles*. Under tre år var jag administratör för Nätverket för Mirakelkursen – ett nätverk bestående av människor intresserade av *A Course in Miracles*. Vill du veta mer, kontakta gärna nätverket på telefon 070-242 22 97 eller 0340-65 18 31. DS.

Adress SÖKAREN
Box 10
663 21 SKOGHALL

Telefon 054-51 89 00

Fax 054-51 89 02

E-post red@sokaren.se

Postgiro 70 60 47-8

Bankgiro 372-8128

Hemsida på Internet www.sokaren.se

Redaktör och ansvarig utgivare Sven Magnusson

Prenumeration Helår (6 nr) 250:-
Halvår 150:-

Annonser Ring för prislista

Tryckeri Wallin & Dalholm
Lund

ISSN 0038-0504

INNEHÅLL:

Eva Sanner:
Tankens kraft är obegränsad,
säger Deepak Chopra 2

Eva Tuvhav:
Jag tror på livet 4

Lars Ahlin:
Den nya fysiken 8

Varia 12

Jan-Erik Luft:
Min tro. Martinus kosmologi 15

Eva Jagrell:
Krönika. 16

Reinkarnationstron
i västerlandet 17

CSICOP 25 år 18

Bokfloden 20

Gunnel Darning-Gosch:
Dikter 26

Läsarforum 27

Om kristendomen 28

Bertil Falk:
Ragan är som är förnimma Gud 30

Tro kan vara orimlig, men det är inte omrimligt att tro

Jag har bläddrat i äldre Sökaren-nummer och hittat mycket som jag fortfarande tycker är aktuellt, bland annat kritiska synpunkter på kristendomen från kristet troende personer – intern kristen självkritik alltså (s. 28). Jag tycker att dessa tankar är viktiga, eftersom jag är övertygad om att kristendomen måste förändras för att kunna fortleva; den får inte låsa fast sig i sådana föreställningar som att Bibeln är Guds ord och Jesus Guds son – annat än en mycket tidsbunden mening. Tror man att Bibeln är fullkomlig, liksom Jesus, så hindrar ju detta en vidareutveckling av världsbilden.

Men prästerna tycks alltså leva kvar i gångna tiders tro utan att känna något behov av förändringar. De blundar för de orimligheter som finns i nutida kristen tro.

Naturligtvis är det så att troende människor har sin *egen* tolkning av kristendomen. (Detta gäller även prästerna.) De hoppar över det i förkunseln som de inte kan ta till sig. Men de gör ingen stor affär av detta. De har sin egen tro i sitt hjärta.

Många tror inte på försoningsläran, andra inte på treenighetsläran, åter andra tror inte på Jesu fysiska uppståndelse eller människornas uppståndelse överhuvud taget, några tror inte på jungfrufödseln, himmelsfärden, underverken. Om helvete och paradiset har de sin egen mening, liksom om vad Gud kräver av människorna.

En del tror inte att Gud kan vara allsmäktig, så som världen nu är. En kämpande Gud (som behöver människor) förefaller några vara en rimligare idé.

Det gemensamma för dessa kristna är kanske en tro att det finns en höge makt, något stort och vidun-

derligt, som vill människorna väl – och på något sätt visar Jesus Kristus hur Gud vill att en människa skall vara.

Jag vill rikta uppmärksamheten på vad Gunnar Furuland sa 1972 att han flera gånger upplevt att bön inte varit förgäves. Det rör sig då ofta om en ordlös bön, ett starkt behov. I en farsituation kan man uppleva att något händer, som blir ens räddning. Detta visar att universum inte är kallt och amoraliskt, utan att där finns en omtanke om det levande. Jag vill hänvisa till vad jag en gång skrev om "hjälp från det okända", som ligger på hemsidan www.sokaren.se/INDEX338.HTML.

Men vad kan bli kvar av kristen tro, när orimligheter rensats bort? Något alls?

Jag tror på kristendomen och några andra religioner som delar av den etiska/andliga utvecklingsvägen. Men vägen går vidare. Religionshistorien har inte nått sitt slut.

För mig framstår delar av det ursprungliga New Age-tänkandet som de stora tankar som kan bära mänskligheten vidare.

Jag tror mycket på idén om alltings enhet, att allt levande i djupet av sitt väsen har samma grund: Den Enda Medvetandesubstansen.

Sådana tankar leder till vördnad för livet och ofta, tror jag, vegetarism.

Jag kanske tar upp vegetarisk livsföring i tid och otid. Endast ungefär en fjärdedel av Sökarens läsare är vegetarianer. De övriga kanske blir irriterade på propagandan för en köttfri diet. I mitt privata liv pratar jag aldrig för vegetarismen, eftersom jag har funnit att detta inte tas väl upp. Jag klandrar ingen som jag känner för att han/hon äter kött. Men i tidskriften återkommer jag ofta till detta, eftersom det för mig är något viktigt.

SM

Bön är bra medicin

Bönen är den största läkande kraft vi känner till. Det säger amerikansk läkare och författare.

Dr Larry Dossey har skrivit åtta böcker, bland dem "Läkande ord" (Energica 1994) och den senaste "Reinventing medicine", samt en rad artiklar i hälsofrågor. Han är också chefredaktör för tidskriften *Alternative Therapies in Health and Medicine* och har hållit föredrag i flera länder. Han menar att det inte räcker med alla de tekniska och medicinska upptäckterna inom medicinen – *sinnet* spelar också en stor roll för hälsan, och det bör vi ta vara på.

– Medicinen behöver förnyas, understryker dr Dossey. Framför allt bör vi uppmärksamma medvetandets, i första hand bönens, betydelse för den fysiska hälsan, vilken har påvisats i flera undersökningar.

Larry Dossey är intervjuad i den amerikanska tidskriften *Science of Mind*, juni 2000. Han ger där bland annat en kort historisk översikt. Den vetenskapliga medicinen började i mitten av 1800-talet. Det var då som ett mekaniskt tänkande blev dominerande bland läkare. Människan sågs som en maskin. I mitten av 1900-talet kom nya tankar in i den medicinska världen: känslornas och attitydernas betydelse uppmärksammades. Och i vår tid har vi börjat förstå att vårt medvetande kan påverka inte bara vår egen kropp utan även andra människor, till och med på avstånd och när de andra inte vet om att påverkan sker.

– 90 procent av amerikanarna tror på bönens verkan, säger Dossey. Och vetenskapliga experiment med bön görs vid bland annat det stora medicinska centret vid Duke University i USA. Man har där funnit att bön har betydelse för hälsan.

Dossey säger också i intervjun – gjord av Kathy Juline – att exempelvis visualisering kan användas *vid sidan av* mediciner och kirurgiska ingrepp, liksom bön.

På frågan om bön i en framtid kommer att bli vanlig inom medicinen, varar dr Dossey "ja". Han tillägger att för hundra år sedan var det vanligt att (amerikanska) läkare bad för sina patienter. Sedan ansågs bön onödig – man hade ju nya mirakelmediciner som penicillin. Ja, medicinen blev fientlig till tanken på mentala hälsotillstånd.

Den form av bön som är mest intressant för dr Dossey är förbön. Och forskning visar, säger han, att ingen religion är viktigare än någon annan, när det gäller förbön, och ingen metod än bättre än någon annan.

Det avgörande vid alla slag av bön är en kärleksfull inställning. Om förbedjaren inte har en känsla av djup empati, omsorg och medkänsla, så uppnås ingenting. Så säger förbedjarna själva.

– För mig, säger dr Dossey, är kärlek att gå utanför sig själv. Det innebär att bryta ner barriärer som skiljer en från andra. Man låter sitt medvetande smälta samman med den andra personen.

Dr Dossey säger också att en mycket materialistisk världsbild har varit rådande sedan 1600-talet. Den behöver ersättas med en annan bild av verkligheten som erkänner medvetandets betydelse. Och vi kan idag se tecken på att en ny världsbild faktiskt är på väg.

Det inre, andliga livet

Vi ser idag ett pånyttfött intresse för det andliga, vilket under de närmaste generationerna kommer att förändra livet på jorden, anser amerikanen Michael Lerner.

Michael Lerner är en viktig visionärer i vår tid. Han är doktor i filosofi och klinisk psykologi, redaktör för tidskriften *Tikkun*, som är ett forum för socialt och politiskt nytänkande, och har skrivit boken "Spirit Matters" (det andliga har betydelse).

– Vi kan redan se tecken på ett nytt medvetande, som sprider sig bland människorna, säger Lerner i en intervju av Ronald S. Miller i *Science of Mind*, november 2000. Han menar att det andliga i en nära framtid kommer att sätta sin prägel på vårt dagliga liv på ett helt annat sätt än nu och integreras i våra sociala och politiska institutioner.

Lerner anser att nutidens materialistiska kultur undertrycker människors inre, andliga behov. När de andliga behoven inte blir tillfredsställda, drabbas vi av psykiska problem, såsom nedstämdhet, depression och en känsla av tomhet. Ett levande inre, andligt liv är lika nödvändigt för vår hälsa som syre. När vi har ett andligt liv, ser vi på världen med vördnad och stor förundran, fyllda av liv och värme. Vi erkänner alla levande varelsers enhet och känner en överväldigande kärlek till andra. Och vår kärlek till jorden tar sig uttryck i en livsstil som är ekologiskt hållbar. Utan andligt liv saknar vi förmågan att möta livet på detta sätt, och vårt liv blir utan mening, pinsamt och ensamt.

– Tyvärr har idag det andliga förpassats till livets utkanter. Vi ser på det antingen som nonsens eller som något som har betydelse endast för den enskilde, inte i samhället. I livets mitt finns i dag materialism och själviskhet. Och vi menar att endast det är "verkligt" som kan objektivt verifieras av de fem sinnen. Naturvetenskapen är en viktig väg att skaffa kunskap, enligt många den enda vägen, men den är inte enda källan till kunskap, understryker Michael Lerner.

– Andliga värden som kärlek och omsorg om andra borde styra oss, när vi skapar det samhälle, som vi lever i, liksom en upplevelse av livets helighet.

– När vi upplever heligheten, ser vi hela varat som i ett förklarat sken. Vi betraktar världen med en känsla av största förundran inför den härlighet som genomsyrar allting. Vi fylls av en överväldigande känsla av kärlek, glädje och välvilja. På samma gång häpnar vi över den godhet som genomtränger existensen och av möjligheten att manifestera godheten i våra egna liv. Framför allt känner vi att våra liv upprätthålls av en allestädes närvarande kärlek, vilken är grundvalen för våra liv.

– De som praktiserar frigörande andlighet, ser inte på världen som en samling separata ting, utan som en enhet där allt står i förbindelse med allt och där alltings helighet lyser fram. De arbetar för världens helande och förändring så att alla offentliga institutioner tillsammans verkar för fred, tolerans, ekologisk hälsa och social rättvisa. De understryker varje människas värde.

Michael Lerner menar att politiskt arbete bör inriktas på en andlig förvandling av världen så att vi alla kan samverka för att skapa en bättre värld med mer kärlek än idag.

2000-talets religion

Vår art kan inte överleva utan ett all-ekumeniskt brödraskap och samförstånd mellan olika religioner, anser en uppmärksam amerikansk präst och författare.

I augustinumret 2000 av *Science of Mind* finns en intervju med Matthew Fox, gjord av Roger Juline. Fox är en uppmärksam kristen präst med ett intressant självständigt tänkande, grundare av och president i *University of Creation Spirituality*. Han har skrivit 24 böcker, bland dem "Nytändning!" (Energica 1995) och är engagerad i dialog över trosgränserna.

Matthew Fox talar om "djupekumenik" och menar att Gud är som en stor underjordisk flod, varifrån många källor hämtar sitt vatten: buddhismen, sufismen, kristendomen, judendomen, Islam och så vidare – och även vetenskapen. Om vi går djupt ned i källorna, så finner vi den gemensamma rikedom, som är allas ursprung. Och nu är det tid, anser Fox, att vi gör just detta, i stället för att uppe vid ytan söka efter vad som skiljer de olika religionerna åt. Vi behöver en allmängiltig andlighet i stället för olika teologiska traditioner med skilda dogmer och synsätt. I en djup andlighet kan vi alla förenas.

När vi inser att vi alla har ett gemensamt ursprung, den gudomliga källan, kan de olika religionernas företrädare börja betona likheterna och tona ner skillnaderna dem emellan.

Den medeltida kristna tänkaren Thomas av Aquino ansåg att Gud (förutom i Bibeln) uppenbarar sig i naturen, och Fox anknyter till detta och till mästare Eckharts mening att varje människa är en berättelse om Gud. Träd säger något om Gud, liksom djur och växter och den materiella världen. Att tro att all sanning finns i en enda bok, är orimligt, menar Fox. De som sammanställde Gamla testamentet, var i de flesta fall illiterata; de litade till historier som berättades.

Hittills har vår mänskliga kreativitet förknippats med en naiv girighet; därför är vi på väg att förstöra den gudomliga naturen. Det gäller nu för oss att skapa en grund för att rädda naturen. Vi är inte längre naiva, vi vet vad vi gör med vår miljö och att detta måste upphöra. Vi är Guds medskapare – vårt arbete skall vara Gud i verksamhet.

Vi måste gå vidare från dialog mellan religionerna till de andliga djupen, där vi finner den gemenskap vari vi delar bön, religiösa högtider och en gemensam medkänsla, vilken är grunden för socialt arbete. Utan detta kan vår art inte överleva.

Religionerna har splittrat mänskligheten. Nu måste vi mogna och inse att vi delar ursprung och gudomlighet, att vi utgör en enda familj.

Att i medkänsla tjäna mänskligheten är en central tanke i all högre religion. Medkänsla innebär att känna andras smärta och utifrån det arbeta för rättvisa. Medkänslan har sin grund i vår gemensamma mänskliga natur.

Gud är medkänsla och kärlek. Mästare Eckhart sa att medkänsla betyder rättvisa. Medkänsla gör oss till andliga krigare, kämpande för rättvisa.

De traditionella kyrkorna och samfunden behöver förnyas – precis som lantbruket, skolan och många andra områden. Och sådana strävanden pågår, så vi skall inte räkna ut kyrkorna. De kan få stor betydelse. Säger Matthew Fox.

Förändringens tid

Mänskligheten tar i våra dagar ett stort språng framåt. Den håller på att skapa något helt nytt. Det menar Jean Houston, amerikansk forskare och lärare i mänsklig utveckling.

Jean Houston, Ph.D., har skrivit många bästsäljande böcker, och hon ingår i ledningen för *Foundation for Mind Research* i Pomona, New York. Hon har rest världen runt och talat om människans obegränsade kreativa och andliga möjligheter. I sin senaste bok, "Jump Time", hävdar hon att vi lever i en tid när en ny mänsklig, världsomfattande civilisation håller på att framträda.

Den pågående förändringen får näring av de nya, snabba kommunikationsmetoderna i vår tid, inte minst Internet.

Den gamla världsordningen viker för en ny ordning, som kämpar för att ta sig fram.

I sin senaste bok hävdar Jean Houston att mänskligheten i våra dagar tar ett stort språng framåt både när det gäller den personliga och den globala medvetenheten. Begreppet "jump time" syftar på en teori för mänsklighetens utveckling som säger att en art stannar på samma nivå under mycket lång tid. Sedan sker plötsligt under några få generationer radikala förändringar, och arten tar då ett "språng" in i något helt nytt – utvecklingen sker alltså inte gradvis under mycket lång tid.

– I vår tid, säger Jean Houston i en intervju i *Science of Mind*, sker över hela världen stora förändringar med en ökande hastighet. Allt är i omvandling, politik, religion, familjeliv, inställning till miljön och även vår syn på vad det innebär att vara människa.

Vid början av det nya årtusendet befinner vi oss vid ett vägsval. Vi låter mycket gammalt försvinna för att ge plats åt nytt. Det är frågan om ett evolutionssprång utan like.

Vi lämnar industrisamhället och går – vare sig vi vill det eller inte – in i kunskapssamhället, vilket har en elektronisk grund, inte minst Internet. Vi rör oss in i en global kultur, där vår lojalitet främst gäller allt liv på planeten jorden.

Hittills har vi sett oss själva som separata individer, som fått vår identitet på grund av nationalitet, socialklass och religion. Vi har sett oss som skilda från allt annat och från det gudomliga ursprunget till vår existens. Nu börjar vi se oss som delar av ett stort helt. Barriärerna mellan oss själva och andra löses upp, och vi upplever en radikal empati med alla människor och alla kulturer.

– En del av det nya är att vi lär oss att mer utnyttja vår hjärnas/vårt medvetandes stora resurser: Både vår intuitiva och vår rationella förmåga utvecklas. På det sättet kan vi lösa de problem som vi skapat på vår planet.

Vi måste lära oss att kommunicera med vårt Högre Själv, om vi skall kunna utveckla den kärlek och visdom som behövs för att kunna överleva som art under de följande hundra åren.

SM

Texten på sidorna 6 och 7 bygger på intervjuer i tidskriften Science of Mind, PO Box 18087, Anaheim CA 92817-9942, USA.

Religionssociologen LARS AHLIN har skrivit en doktorsavhandling (2001) om new age-material i Hemmets Journal och på Idagsidan i Svenska Dagbladet. Ett kapitel handlar om hur den nya fysiken tagits upp på Idagsidan. Vi har fått dr Ahlins tillåtelse att återge det här.

Den nya fysiken

Även om det är jämförelsevis få artiklar på Idagsidan som berör den nya fysiken, och än färre som enbart behandlar detta ämnesområde, har jag valt att presentera dessa artiklar under egen rubrik. Motiveringen är att naturvetenskapen, framförallt fysiken, sedan länge haft en mycket framträdande plats i det västerländska samhället, och i det västerländska medvetandet. Att med denna bakgrund ifrågasätta den etablerade traditionella fysiken innebär inte bara ett ifrågasättande av fysikens grundvalar i sig utan kan i sin förlängning också innebära ett ifrågasättande av grunden på vilken den västerländska synen på människan och världen vilar.

Naturvetenskapen städade undan Gud och gav oss ett fattbart universum, styrt av ett antal naturlagar.

Men det var på 1800-talet.

Sedan kom kvantfysiken, relativitets-teorin, kärnfysiken.

Och den totala sanningen om oss och vårt universum smalt ihop och blev så smal, så smal. Ett snitt i ytan bara.

Och de stora fysikerna – de blev religiösa.

Varför?

På detta sätt formuleras ingressen till en av de allra första artiklarna på Idagsidan som berör den nya fysiken. Artikeln är skriven av Idagsidans chef Marianne Fredriksson och publiceras i oktober 1978. I citatet framkommer två synsätt som fortsättningsvis blir återkommande på Idagsidan. Dels påtalas att den världsbild som man betecknar som den mekanistiska har stora begränsningar, vilket blivit uppenbart genom den nya fysikens rön, dels påtalas att människan med den nya fysiken fått en väg tillbaka till religionen. Dessa två synsätt får därför fungera som rubriker under vilka materialet i detta avsnitt redovisas.

Kritik mot den mekanistiska världsbilden

Under Idagsidans första år publiceras inga artiklar som direkt berör den nya fysiken, utan sådana kommer först 1978 i serien "Livsåskådningsfrågan". I denna serie ingår en artikel där teknologie doktor Jens Tellefsen intervjuas. I artikeln, skriven av Marianne Fredriksson, utvecklas temat från ingressen, och det framgår bland annat att de stora fysiker som sägs ha blivit religiösa genom den nya fysikens rön är Albert Einstein, Niels Bohr och Max Planck.

Ett ifrågasättande av den dominerande naturvetenskapliga synen framkommer även då psykiatern Nils-Olof Jacobson säger: "Accepterar man parapsykologin – vilket jag och många andra gör – så rasar den materialistiska världsbild, som dominerar det västerländska tänkandet." Parapsykologin utgör således ett hot mot den dominerande världsbilden och möter därför starkt motstånd från företrädarna för denna. Motståndet är emellertid inte enhetligt utan forskare i teoretisk fysik sägs ha lättare att acceptera parapsykologin, eftersom dessa forskare, enligt Jacobson, har visat att om man kommer "tillräckligt långt in i atomen stöter man på paradoxala och 'övernaturliga' fenomen".

När den danske författaren Martinus presenteras återkommer kritiken av den traditionella naturvetenskapen som alltför begränsad. Under rubriken "Logisk världsstruktur" uttrycker journalisten, Erik Sidenblad, sin förvåning över att "den olärde Martinus /.../ berättar om ett heltäckande logiskt system där naturvetenskapens världsbild passar in". Samtidigt innefattar Martinus system så mycket mer, det är en världsbild som "går långt bortom Darwins & Co:s gränser" och det är en världsbild i vilken "allt är evigt levande – universum är ett levande väsen, Gudomen".

Capra och Zukav

Två författare, som haft stort inflytande för den nya fysikens (kvantfysikens) popularisering, är Fritjof Capra och Gary Zukav. De

och deras böcker *Fysikens Tao* och *De dansande Wu Li-mästarna* presenteras på Idagsidan 1981 respektive 1983. Artikeln om Capra är skriven av Marianne Fredriksson med en uppsats av Capra som grund. I ingressen till artikeln, som har det uttalade syftet att förklara begreppet "New Age", skriver hon att

hela vårt tänkande präglas av Newtons mekanik – universum, kroppen, naturen, materien är "maskiner" som kan plockas sönder /.../ Den nya fysiken lär oss att allt hänger ihop.

Längre fram sägs att den gamla fysikens världsbild nu håller på att överges, eftersom 1900-talets fysiker har gjort rön som pekar mot en helt annan bild

där universum inte längre är någon maskin utan en harmonisk, odelbar enhet, ett nätverk av dynamiska förhållanden, som hela tiden påverkas av den mänskliga iakttagarens medvetande.

Enligt Marianne Fredriksson tar Capra de nya rönen inom fysiken som intäkt för att det krävs nya perspektiv även inom andra discipliner.

Läkarna kan se samband, psykologerna dynamiska system i växelverkan mellan fysiska, sociala, kulturella och kosmiska dimensioner. Också samhällsvetarna måste vidga sina grundbegrepp till en holistisk syn på människan, naturen och produktionen.

Gary Zukav intervjuas 1983 av Ingrid Olausson. Enligt introduktionen är hans bok *De dansande Wu Li-mästarna* "den mest respekterade av de nya böckerna om kvantmekaniken". Av några citat från boken som återges bredvid den egentliga artikeln framgår bland annat att

- * världen i grunden består av dansande energimönster
- * rum och tid bara är mentala konstruktioner
- * vi inte kan observera någonting

utan att förändra det

* de olika delarna av universum på en djup och grundläggande nivå står i samband med varandra på ett intimt och omedelbart sätt.

I direkt anslutning till denna intervju får fysikern Håkan Snellman komma till tals. Han menar att Zukav har en alltför svartvit bild av fysiken genom att han helt vill förkasta den newtonska fysiken. En ännu skarpare kritik står två forskare från Tekniska Högskolan för i ett "Gensvar" några dagar senare. De skriver att

en omhuldad myt på bl a Svenska Dagbladets IDAG-sida är att kvantfysik skulle ha något att göra med österländsk mystik. Denna missuppfattning som tyvärr fått stor spridning har sitt upphov framförallt i två amerikanska bestsellers: "Fysikens Tao" av fysikern Fritjof Capra och "De dansande Wu Li-mästarna" av psykologen Gary Zukav.

En fysiker, en vetenskaps-teoretiker, en psykiater och deras syn på den nya fysiken

Kritiken avhåller inte Idag-redaktionen från att ett år senare åter föra till torgs synsätt som både Capra och Zukav givit uttryck för. I december 1984 får Idagläsarna första gången möta kvantfysikern Paul Davies som i en artikel mycket skarpt kritiserar den newtonska fysiken. Han menar att med den newtonska världsbilden kom en avhumaniserad världsbild: världen sågs som tillkommen av en slump, utan själ och utan mening. Världen kom att betraktas som en maskin, och människan reducerades i sin tur till en mekanisk docka. Detta har nu, enligt Davies, radikalt förändrats genom att kvantfysiken har återfört människan till skeendets mittpunkt. Fysikerna har nämligen visat

att de lagar om orsak och verkan som vi tar för givna inte längre håller när vi kommer inuti atomen /.../ när vi som observatörer ser på kvantvärlden med hjälp av något mätinstrument påverkar vi denna värld /.../ på så sätt påverkar observatören världen genom själva mätningen.

Jan Bärmark, docent i vetenskapsteori, understryker en månad senare att fysiker som Bohr och Einstein lade grunden till en ny naturvetenskaplig världsbild. Denna världsbild blev emellertid inte känd förrän Capra skrev sin *Fysikens Tao*, eftersom, menar Bärmark, tiden först då var mogen för ett ifrågasättande av den västerländska rationa-

liteten. Han ifrågasätter vidare vetenskapen som sådan och hänvisar bland annat till Theodore Roszak, som sägs varna för "vetenskapens dehumaniserande effekter och (som) ser ett alternativ i mystiken" och till Paul Feyerabend som sagt: "I vårtid har vetenskapen höjts till en religiös dignitet. Vetenskapen förkroppsligar rationaliteten. Och liksom kristendomens Gud inte tolererar några andra gudar så tolererar vetenskapen ingen annan rationalitet."

I en intervju med psykiatern Stanislav Grof 1985 återkommer den syn som Capra givit uttryck för med avseende på vilken inverkan den nya fysikens rön kommer att ha på andra discipliner. Grof är optimistisk i detta avseende och säger att "man kan nog tänka sig att den paradigm-revolution som inträffat i fysiken också kommer att äga rum i de andra disciplinerna".

Världsbilder

Under sommaren 1986 har Idagsidan en serie om enskilda personers världsbilder. Först ut är den tidigare intervjuade kärnfysikern Håkan Snellman som är kritisk mot den traditionella fysiken, men som ändå inte vill förkasta den utan menar att den har ett stort värde. Han avgränsar sig uttryckligt mot Capra och Zukav då han med hänvisning till dem säger sig vara "kritisk till de strömningar som i den nya fysiken vill se bevis för andra dimensioner av tillvaron, för österländsk visdom, för den fria viljan mm". Inte minst vänder han sig mot tendensen att söka överföra resultaten från kvantfysiken till helt andra områden. En dryg vecka här efter publiceras ett "Gensvar" i vilket man beklagar kritiken mot Capra och Zukav som, enligt skribenten, är författare till böcker som "har bekräftat min inre övertygelse, nämligen att människan är en del av en helhet och att delarna i helheten är beroende av varandra".

Serien sammanfattas i en intervju med Stig Lindholm, docent i pedagogik, som menar att vi lever i en tid av fragmentering, men som ändå ser hoppfullt på framtiden eftersom "vetenskaperna /.../ sedan ett par decennier [håller] på att skifta sitt övergripande synsätt. Vi är mitt uppe i väldiga kulturella och psykologiska förändringar".

David Bohm

I februari 1987 framför Idagjournalisten Marie Hogfors i sagans form en direkt kritik mot det mekanistiska tänkandet och mot försöken att motverka ett nytt tänkande. I sagan framgår att trots starkt motstånd har människor framträtt som talat om "en helhet bortom alla kategorier" och en av dessa,

som hette Bomm, var så skicklig att det var omöjligt att avfärda honom. Den som åsyftas är David Bohm, partikelfysiker vid Londons universitet som hade aktualiserats av Marianne Fredriksson i en krönika en månad tidigare. Av krönikan framgick att Fredriksson hade fått tröst i ett sorgearbete genom att läsa boken *Det holografiska paradigmet*, till vilken Bohm bidragit. Många läsare sägs därefter ha uttryckt en önskan om att få veta mer om denna bok, och det är denna önskan som nu tillfredsställs.

Av den egentliga artikeln framgår att den nya fysiken, enligt Bohm, har visat att verkligheten är "ett hav av energi på vilket materien bara är en krusning". I en artikel ett par dagarsenare säger han att det är möjligt att få "direkt tillgång till den kosmiska helheten" vilket är förutsättningen för att "minska mäsklighetens 'gemensamma sorg'. Genom vår livshållning kan vi alltså bidra till att skapa frid på jorden"

Mind & Nature

På Idagsidan i juli 1988 refereras i fyra artiklar konferensen "Mind & Nature" som ägt rum i Hannover. I den första artikeln sägs att nästan alla på konferensen talade om kvantmekaniken, och de flesta var överens om att raka orsak-verkansamband inte längre räcker. Det är därför inte heller överraskande att "kritiken av naturvetenskapens världsbild gick som en röd tråd genom det hela". En sådan kritik kommer också mycket tydligt till uttryck i de två följande artiklarna. Den första utgörs av en diskussion mellan Hans Peter Dürr och Francisco Varela, vilka presenteras som fysiker respektive neurolog/professor i kunskapsteori. I den andra artikeln intervjuas vetenskapshistorikern Morris Berman som säger sig vara övertygad om att

ett nytt paradigm håller på att växa fram på område efter område. En ny helhetssyn som gör planeten mer levande /.../ Det nya paradigmet rättar också till bristerna i den mekanistiska världsbilden eftersom det erkänner medvetandets förmåga att skapa den materiella världen. /.../ Genom holismen kan vi befria oss själva och nå ett helt nytt sätt att leva.

Den nya fysiken och olika religioner

En serie artiklar i januari 1989, skrivna av Anna Bornstein, uppges ha till syfte att visa hur företrädare för olika religioner ställer sig till "den nya fysikens avslöjanden". Rubriken till den första artikeln är "Den nya fysi-

ken en smärtsam revolution". Direkt därefter kommer följande citat från Werner Heisenberg.

När nya grupper av fenomen tvingar fram förändringar i tankemönstren upplever även de mest framstående fysiker väldiga svårigheter. Ty kravet på förändring av tankemönstren kan ge upphov till känslan av att marken har ryckts undan fötterna. /.../ Jag tror att dessa svårigheter knappast kan överskattas. När man en gång har upplevt med vilken desperation kloka och vanliga vetenskapsmän reagerar mot en förändring av deras tänkesätt kan man bara förvånas över att sådana vetenskapliga revolutioner över huvud taget är möjliga.

Citatet är inledning till en intervju med Victor Mansfield, professor i fysik, som menar att den nya fysiken nu står inför just dessa svårigheter. Två världsbilder står mot varandra, dels den mekanistiska, dels den som menar att "själva iakttagelsen spelar en avgörande roll när det gäller att bestämma materiens egenskaper. Vad vi upplever eller observerar är inte naturen som sådan utan vår samverkan med naturen".

I intervjun med en företrädare för buddhismen kommer ett liknande synsätt till uttryck. Denne säger nämligen att "buddismen har sin egen fysik och var medveten om sambandet mellan observatören och den fysiska världen långt innan kvantmekaniken uppmärksammade denna fråga". Samma synsätt finns uppenbarligen också inom hinduismen, vars företrädare säger att "fysikerna som studerar atomen finner att det är omöjligt att skilja dess minsta beståndsdelar från observatören. Atomerna har ingen existens oberoende av ett medvetande. Det är just detta som Vedanta länge har hävdat".

När reaktionerna på serien publiceras, framgår det inledningsvis att den väckt ett mycket starkt och skiftande gensvar: "Forskare tvär sina händer – breven är ofta mycket aggressiva. Privatreligiösa läsare ringer och tackar, en och annan representant för svenska kyrkan knyter näven".

Kvantfysik och psykologi

En knapp månad senare görs en explicit koppling mellan kvantfysik och psykologi genom en presentation av Wilhelm Juste, som både är kvantfysiker och jungiansk analytiker. Förutom att kritisera den förhärskande världsbilden säger han att "kvantmekaniken visar ju så oerhört tydligt på det som psykologin länge vetat: att när

en individ blir medveten om något, påverkas det som han eller hon blir medveten om."

Ett och ett halvt år senare sätts ånyo kvantfysiken i ett direkt samband med psykologin genom Danah Zohar som presenteras inom ramen för serien "Materia-medvetande". Zohar har i sin bok *The Quantum Self* lagt fram en teori om medvetandet som bygger på kvantfysiken och hon menar att "vår värld inte bara 'finns', den blir till genom en ömsesidig kreativ dialog mellan medvetande och kropp".

David Bohm kommer till tals också i denna serie. I den första av två artiklar refereras hans bidrag till boken *The Search for Meaning* där det bland annat framgår att det är från kvantnivån som "han härleder att mening existerar överallt i universum".

En ny kunskapssyn

Anna Bornstein skriver i augusti 1992 några artiklar om en ny kunskapssyn som sägs växa fram i USA. Av den första artikeln framgår att man i västerlandet, till skillnad från i österlandet, söker distansera sig från det objekt man studerar. Detta gäller inom de flesta områden "utom de naturvetenskapliga, där man genom bland annat fysikens och kvantmekanikens upptäckter numera erkänner observatörens inverkan på det observerade faktainnehållet".

I en annan artikel presenteras på nytt Victor Mansfield, som bland annat säger att forskningen innan den "besegrades av den vetenskapliga tradition som kan bevisa sin effektivitet genom sina praktiska resultat" använde sig av sin inre erfarenhet. Detta har nu återkommit, eftersom

utvecklingen inom fysiken, speciellt inom kvantmekaniken, har tvingat fram ett nytt synsätt som erkänner att det bortom våra föreställningar om tingen finns en djupare nivå där allting hänger samman, där tingen förlorar sin distinkta, avgränsade karaktär och de vanliga orsakslagarna sätts ur spel.

Den nya fysiken och religionen

Tanken att mystiken och mystika upplevelser kan verifieras genom den nya fysiken framförs första gången på Idagsidan i Marianne Fredrikssons tidigare refererade intervju med fysikern Jens Tellefsen 1978. Tellefsen säger då att

mystiker i alla tider beskriver oberoende av varandra en verklighet som i sina grunddrag stämmer överens. Vad som händer just nu är att

den empiriska forskningen börjar bekräfta den bilden. Det finns ett närmande mellan de religiösa visioner som funnits i olika kulturer och naturvetenskapen.

Detta synsätt kommer senare fram också i intervjuer med psykologen Carl Rogers och med filosofen Peter Koestenbaum. Mystika upplevelser kan emellertid verifieras från andra naturvetenskapliga håll än det fysikaliska. Detta framgår i en intervju 1982 med hjärnforskaren Karl Pribram, som menar att genom hans syn på hjärnan som ett hologram kan man förklara, inte bara telepati och fjärrskåderi, utan också "upplevelser av det slag som mystiker haft genom tiderna".

"Gammalt" tänkande och den nya fysiken

Ett par månader senare återkommer samma synsätt, nu belyst utifrån ett österländskt perspektiv. Zenmästaren Roshi Phillip Kapleau menar att naturvetenskapen, tack vare den moderna psykologin och den nya fysiken, är på väg mot de sanningar som Buddha talade om för 2500 år sedan. Dessa sanningar kan emellertid inte förstås intellektuellt utan endast erfaras.

När den tidigare intervjuade svenske fysikern Håkan Snellman 1983 skall besvara frågan "Var är Gud hemma?" ligger hans svar i linje med ovan relaterade synsätt. Han menar nämligen att många vetenskapsmän genom sin vetenskapliga praktik fått "kontakt med en esoterisk tradition, med mystik och meditation och ett ordlöst upplevande av det Gudomliga, av alltings enhet". Samma synsätt kommer också till uttryck senare under året i en artikel som ingår i serien "Antingen/eller håller inte längre".

Utifrån ytterligare ett perspektiv illustreras detta synsätt i ett par artiklar under september 1985 i vilka Hopi-indianernas världsbild beskrivs. I den första sägs att Hopi-indianerna har en helt annan verklighetsuppfattning än vi, och dagen därpå framgår att professor Jens Tellefsens "teorier från fysikens område stämmer besynnerligt väl överens med hopi-indianernas sätt att uppleva verkligheten". En liknande koppling mellan den nya fysiken och indianisk religion framkommer även i en artikel 1986 i serien om olika vetenskapsmäns världsbilder.

Karl Pribram och David Bohm

I inledningen till en artikel 1986 sägs att om neurofysiologen Karl Pribram och fysi-

kern David Bohm har rätt i sina antaganden att hjärnan är ett hologram, skulle det kunna förklara "hur mystiker och tidiga filosofer kunnat komma till insikter flera hundra år innan dessa blivit vetenskapligt påvisade". Journalisten, Marie Hogfors, påpekar också att för både Pribram och Bohm gäller att de

anser att deras forskningsdata inte kan begripas om man inte förutsätter någon slags underliggande transcendental grund. Och denna transcendentala verklighetsgrund har visat sig vara identisk med det tids- och rumslösa Varat som hinduer och buddister beskrivit i årtusenden och som kristna mystiker kallar Gud.

I anslutning till den första artikeln i serien "Kristendomen och döden" i början av 1987 skriver Marianne Fredriksson i en krönika att David Bohm och Karl Pribram i *Det holografiska paradigmet* rör sig "i gränsområdet mellan verklig vetenskap (fysik och fysiologi) och verklig religion (mystik och transcendens)". Denna krönika sägs ha mött ett stort intresse från läsarna, vilket sägs vara orsaken till att det publiceras en artikel om Bohm några veckor senare. I inledningen till den artikeln skriver journalisten som sammanfattning av Bohms tankar:

I det dagliga livet ser det ut som om tingen och händelserna är åtskilda – men i grunden är allting tidlöst, rumslöst och odelat. Och denna dolda värld kan mycket väl vara identisk med mystikernas upplevelse av det oändliga varat.

Paul Davies

I oktober 1987 sammanförs den tidigare presenterade professorn i teoretisk fysik Paul Davies med biskop Krister Stendahl i samband med att Davies bok *Gud och den nya fysiken* översatts till svenska. Inledningsvis säger Davies att det är i arbetet som "teoretisk fysiker som (han) har kommit in på de fundamentala frågorna som oundvikligen leder till frågan om det finns en Gud eller ej". Davies syn kommer till uttryck också ett drygt år senare i en artikel om hans bok *Den kosmiska planen* som då utkommit på svenska.

Den nya fysiken och olika religioner

I introduktionen till den tidigare nämnda serien 1989 som behandlar den nya fysiken i relation till olika religioner står att läsa:

Hur nära ligger den moderna fysikens rön de "eviga sanningarna"

inom de stora världsreligionerna? En lång rad fysiker förnekar helt ett sådant samband. Men många – från Albert Einstein, Werner Heisenberg och Niels Bohr till vår tids David Bohm i England och Fritjof Capra – är engagerade i just denna fråga.

Den förste att intervjuas är fysikprofessorn Victor Mansfield som menar att "för en buddhist är kvantmekanikens upptäckter inte alls svåra att förstå eftersom de är i överensstämmelse med hans egen insikt, att ingenting existerar åtskilt". Företrädare för kristendomen i detta sammanhang är jesuitpatern Erwin Bischofberger som intervjuas under rubriken "Fysikerna har funnit Den Helige Ande". Av artikeln framgår att Bischofberger menar att "det finns en nära överensstämmelse mellan den verklighetssyn som håller på att växa fram inom naturvetenskapen och den kristna skapelse-tron". Men, poängterar han, "hur vederhäftigt formulerad en sådan modell (vetenskaplig förklaringsmodell; min anm.) än är, hur uppenbara dess paralleller till mystikernas erfarenhet än tycks vara, så är det alltid fråga om symboler, liknelser". Att det föreligger en faktisk samstämmighet mellan den nya fysiken och buddhismen antyds däremot i introduktionen till en annan artikel i serien där det sägs att kunskaper som man inom buddhismen nått "genom mentala och meditativa experiment idag bekräftas av modern vetenskap".

På denna serie får Idagsidan, som framgått tidigare, mycket och starkt gensvar av både positiv och negativ art. Det negativa kan illustreras av en anonym "vetenskapsman" som säger: "Om Idagsidans serie ger sina läsare den föreställningen att fysikens senaste utvecklingsfas skulle ge ytterligare stöd åt religiösa trosföreställningar, så är det djupt vilseledande."

Sammanfattning

De refererade artiklarna förmedlar ett intryck av tydliga motsättningar mellan två skilda synsätt inom fysiken. På detta sätt uppfattades situationen till synes både av journalisterna och av de människor som refererades eller intervjuades på Idagsidan, oberoende av om de var förespråkare för de nya synsätten eller om de tillhörde de få röster som gav uttryck för den etablerade vetenskapsens syn.

Allmänt sett var det ömsesidiga fördömanden av den andra sidans ståndpunkter som framkom. Enligt förespråkarna för de nya synsätten kämpade den etablerade vetenskapen desperat för att behålla sin position, vilken sades innebära ett bibehållande av inhumana synsätt. Motsättningarna

inom fysiken var således inte bara av inomvetenskapligt intresse, utan berörda var också människor utanför fysiken. Dessa hade mycket att vinna om de gamla synsätten ersattes av de nya.

Motsättningarna gällde inte heller främst den nya fysiken i sig, utan framförallt dess implikationer. För det första sades den erbjuda människan en väg till religionen genom att den ger stöd åt mystiska erfarenheter. Den "gamla" fysiken ansågs däremot ställa sig direkt hindrande i vägen för religionen och religiösa upplevelser. För det andra sågs det som positivt att den nya fysiken, genom sitt holistiska perspektiv, tillskrev individen en betydelsefull roll. Det var en roll som individen fick dels genom att betraktas som en omistlig del av en helhet, dels genom att individen direkt ansågs kunna påverka helheten, och därmed i förlängningen sin egen verklighet. Detta ställdes mot den etablerade fysikens segmenterade och mekanistiska syn genom vilken människan reduceras till en passiv utbytbar kugge i ett oöverskådligt maskineri.

Även om den allmänna hållningen gentemot den etablerade naturvetenskapen var mycket kritisk, uppvisade Idagsidan en klart ambivalent hållning till densamma. Å ena sidan den starka kritiken, å andra sidan var det snarare regel än undantag att det var människor skolade inom den etablerade vetenskapen som åberopades som auktoriteter när den nya fysiken och dess positiva följder presenterades. Det bör också noteras att det främst var den människosyn som ansågs ligga implicit i den etablerade fysiken som kritiserades. Det var därför oftast inte fråga om att kategoriskt förkasta det gamla paradigmet i dess helhet.

En uppfattning som också framkom, dels uttryckligen, dels genom åberopande av buddhistiskt och hinduistiskt tänkande, var att den nya fysikens synsätt inte är något nytt utan en återgång till synsätt som varit dominerande tidigare. En annan tanke som framfördes var att den nya fysikens rön borde appliceras inom andra vetenskapliga discipliner. De rön som framförallt diskuterades i det sammanhanget var den holistiska synen i sig, men också synen att individen har en avgörande betydelse för skapandet av sin egen verklighet. Om dessa synsätt integrerades i medicin och psykologi skulle det där, och i förlängningen också inom ekonomi/näringsliv, leda till paradigmskiftet som motsvarar det paradigmskifte som redan sades ha inträffat inom fysiken.

En omfattande notföreteckning har här slopats. Vi hänvisar till källan, avhandlingen "New age – konsumtionsvara eller värden att kämpa för?" av Lars Ahlin, Teologiska Institutionen, Lunds universitet 2001. E-post: ahlin@teologi.au.dk

Äta djur

Ur tidskriften Vegetar:

”Göran Persson tror att vi står i början av en radikal förändring av samhället som har med matvanor och djurhållning att göra. Han har blivit starkt påverkad av journalisten Magnus Lintons bok ’Veganerna – en bok om dom som stör’. Och hans egna ungdomar har valt bort köttet under skol-luncherna.”

Ur det ruskiga första kapitlet i Magnus Lintons bok (utgiven av Atlas förlag) gör Vegetar omfattande citat. Linton berättar bland annat att i Sverige avlivs varje år över 75 miljoner djur som blir till mat.

Under en dag på ett slakteri i Skara dödade 141 tjurar, 159 kor, 6 kalvar, 104 lamm, 38 får och 1 932 grisar. På ett fågel-slakteri i Skara avlivades samma dag 21 224 kycklingar.

Så som Linton i detalj beskriver avlivningen i köttfabrikerna, måste den för varje kännande människa uppfattas som en ytterst motbjudande hantering.

Leva på luft

Sedan australiensiskan Jasmuheen sände ut sitt budskap över världen att det går att leva på luft, eller snarare qi-kraften, har flera personer prövat detta, några även i Sverige.

I Expressenbilagan Eva & Adam 13–14 maj skriver Arne Reberg om 50-åriga Ankara Nygårds, som säger sig vara ”lufterian” sedan ett par år. Ändå är hon ”rödkindad, energiladdad och sprittande av liv”.

Det är intressant, och kanske rentav värdefullt, att några gör experimentet att leva på ”luft”, även om det verkar vara ett högt spel med hälsan som insats. Men detta borde studeras under vetenskaplig kontroll – det har, såvitt bekant, ännu inte skett.

George Adamski

Polskamerikanen George Adamski var en tidig UFO-guru. I ett par internationellt mycket spridda böcker och i föredrag i många länder berättade han om sin kontakt med venusianer och resor i deras rymdfarkoster. Inte många tror på Adamski idag, men det finns de som är intresserade och tar honom på allvar. Detta har förväntat den gamle UFO-forskaren Richard Hall, en gång i tiden en central person i den seriösa UFO-forskningsgruppen NICAP i USA (nu nedlagd).

I en krönika i MUFON UFO Jour-

nal, april 2001, tar Hall upp Adamski och påpekar att denne på sin tid slutgiltigt avslöjades av NICAP, där bland andra Hall själv gjorde undersökningar om honom.

1949 skrev Adamski en fiction-bok, med titeln *Pioneers of Space: A Trip to the Moon, Mars and Venus*, där han berättade om nobla venusianer med telepatisk förmåga. Mycket från denna bok återkommer sedan i Adamskis bok från 1952, som beskriver faktiska händelser.

NICAP jämförde detaljer i de båda böckerna varvid det klart framgick att Adamski hade lyft över innehåll från den fiktiva boken till sina senare, som uppgavs beskriva verkliga händelser.

1936 skrev Adamski en esoterisk bok *Visdom of the Masters of the Far East*, som sades innehålla visdom från ”Royal Order of Tibet”. Det rör sig om en orientalisk mystisk religiositet, som är precis samma lära som han senare tillskriver de ädla venusianerna.

NICAP granskade innehållet i Adamskis tre böcker *Flygande tefat har landat*, *Ombord på rymskepp* och *Flying Saucers Farewell* och fann åtskilliga motsägelser dem emellan beträffande vilka rymdmänniskorna var, varifrån de kom och vad de gjorde. Adamski kunde alltså över åren inte berätta en konsekvent och oföränderlig historia.

Under ett föredrag 1960, som Richard Hall lyssnade till, uppgav Adamski att månens baksida hade vegetation och att rymdfolket hade baser på satellitens båda sidor.

Amita Nisatta ur tiden

Buddhistnunnan Amita Nisatta (Ingrid Wagner) har avlidit, 91 år gammal, läser vi i DN.

Hon intervjuades i Sökaren och skrev även i denna tidskrift.

I en intervju om Buddhas Metta Sutta (Talet om godheten) som finns med i boken Alternativ tro (1976) talar hon bland annat om idealet att öppna sig i allomfattande godhet gentemot hela världen, inneslutande alla varelser, allt levande, på alla nivåer, i alla

riktningar, mot det synliga likaväl som det osynliga, obehindrad, fri från hat och vredes-känslor.

Den universella godhetens hymn, Metta, uttrycker en innersta önskan att alla människor skall lära sig att förstå, och visa godhet, mot allt levande.

Syster Amita beskriver denna hymn som det dagliga brödet i ett buddhistiskt samhälle.

I en artikel, också medtagen i Alternativ tro, skriver syster Amita bland annat: ”Alla levande varelser är vi underkastade samma lagar och existensvillkor. ’Som jag är, så är de: som de är, så är jag.’ Så identifierar man sig själv som ett med allt som lever och kan som följd därav inte döda eller skada någon levande varelse.”

Piktogram i sädesfält

Mystiska stora cirklar (piktogram) i sädesfält är ännu oförklarade, även om intressanta iakttagelser har rapporterats.

De bästa piktogrammen är skickligt utformade med en precision i mönstret som förvånar. Vi har nog alla sett bilder av dem.

Dr Paul LaViolette skriver om fenomenet i aprilnumret i år av amerikanska MUFON UFO Journal. (LaViolette är fysiker och astronom, dr i systemteori.)

Piktogrammen har tillkommit snabbt genom att säden av okänd kraft pressats ned mot marken.

I början rörde det sig om cirklar, men efter hand har mönstren blivit alltmer utstuderade.

Några ”cirkelforskare” menar att mönstren har skapats genom något slags mikrovågsstrålar.

De flesta piktogram tillkommer om natten, även om några har rapporterats bli till i fullt dagsljus.

Cirkelforskaren Colin Andrews berättar att en grupp på sjuttio personer har uppgett att de sett piktogram formeras på 15 sekunder. De beskrev det så att processen föregicks av att fåglarna plötsligt tystnade, att luftens stillhet bröts av ett ”dallrande ljud” tillsammans med att veteplantorna slog emot varandra trots att det var vindstilla.

Läs Sven Magnussons bok
STORA TANKAR I VÅR TID
Kan beställas genom insättning av
175 kronor på postgiro 780 83-3, Wrå förlag

Cirklar i säd har observerats sedan 1970-talet, och idag är över 10.000 kända. De flesta har bildats på de brittiska öarna, men många har rapporterats från andra länder.

I början av 90-talet ökade antalet piktogram, och de blev dessutom större. Ständigt uppträdde nya och allt mer komplexa mönster.

Karakteristiskt för äkta piktogram är att sädesstjälkarna, som pressats mot marken, inte är brutna eller skadade.

Det är inte bara mekaniska krafter som det rör sig om, när säden formeras till piktogram. Det finns belägg för att säden har blivit uppvärmd under processen.

Det uppges att säd, som utsatts för den okända kraften, har blivit förändrad på olika sätt. Så till exempel har en biofysier dr W. C. Levengood utfört tester som visat att molekyl- och cellstrukturen hos plantorna har blivit påtagligt förändrade med tydliga tecken på att de blivit utsatta för hög temperatur. Frön som tagits inifrån ett piktogram har befunnits förändrade både i fråga om växthastigheten och sättet att växa.

Det tycks alltså finnas skillnader mellan äkta och icke äkta piktogram.

En fråga är om dessa mönster har samband med UFO:n, oidentifierade flygande föremål, som kan ha utomjordiskt ursprung. Paul LaViolette upplyser att UFO:n många gånger har synts antingen vid den tidpunkt när piktogramen bildats eller strax före. – Men i inget fall har någon sett varelser.

Enligt en uppgift såg en kvinna ett stort, guldfärgat, skivformat föremål i luften, och en lysande vit stråle av ljus syntes komma därifrån. Följande dag observerades tio piktogram på platsen. Andra liknande observationer har rapporterats, där vittnen också sett hur piktogram har formerats i säden genom en stråle från ett föremål i luften.

Fenomenet piktogram i säd kan vara viktigt och bör studeras vetenskapligt av objektiva forskare (inte inbitna skeptiker).

Mainstream science

För många i den vetenskapliga världen är *mainstream science*, dvs huvudfåran inom vetenskapen idag, det enda som räknas. Bland annat den parapsykologiska forskningen och UFO-forskningen, som vi ofta uppmärksammar i Sökaren, existerar inte inom *mainstream science*, och förklaringen är ju att dessa forskningsområden sysslar med företeelser, som, om de är verkliga, stri-

der mot vissa av grunderna för dagens naturvetenskap. Parapsykologerna och UFO-forskarna är som hedningar vilka icke hava lagen och således icke förstår vad som är rätt.

Denna trosvärld, som utgör vår tids vetenskap, har vissa som axiom betraktade trossatser.

Du skall icke tro på något ”övernaturligt” är ett budord. Det utsäger att allt som finns existerar inom den vetenskapliga materialismens ram.

Du skall vara ytterst skeptisk till den parapsykologiska forskningen är ett bud som är det första likt. Visa dig ointresserad och bestäm dig för att låta dig övertygas av praktiskt taget ingenting.

Du skall icke tro att intelligenser från andra världar kan ta sig hit till jorden, är ett annat bud. Avståndet i universum är alltför stora för att tillåta rymdfärder mellan solsystem och galaxer. Vad vi inte kan förstå oss, är omöjligt för alla varelser, oavsett deras kunskapsnivå och intelligens.

Du skall icke tro att universum är planerat. Det är det allra viktigaste budet, själva trons fundament. Andliga krafter, eller Gud, existerar inte. Allt är materia och materias verkan på materia. Världen vilar ytterst på slumpprocesser.

Du skall hävda att allt skall kunna vägas och mätas för att tas på vetenskapligt allvar. Det som inte kan bli föremål för mätning ligger utanför vetenskapens område och förlorar sig i ett mystiskt töcken.

Du skall anse att de flesta viktiga frågor kan avgöras vetenskapligt, även livssynsfrågor. Du skall inte låta dig luras att tro på värdet av mystik och ett inre skådande av andlig eller filosofisk art.

Dessa bud förväntas den troende acceptera som självklara insiker. De som av någon anledning blir heretiker, förlorar ofta sitt anseende i den vetenskapliga världen och kan bli utstötta och nedvärderade. De kan dock bilda egna nischer utanför *mainstream science* och erhålla respekt från åtskilliga som inte erkänner att trossatserna inom *mainstream science* är axiomatiska.

Ytterligare ett bud är detta:

Du skall icke tro på alternativa medicinska metoder. Dessa erkänns inte av dagens medicinska vetenskap och skall därför betecknas som ovetenskapliga, verkningslösa. När, eventuellt, några alternativa metoder till slut erkänns av vetenskapen, efter noggrann prövning, är de inte längre alternativa, och då är det okej, ja, nödvändigt, att acceptera dem.

Vad är kvalitet?

Vad är god kvalitet, när det gäller det som skrivs inom livssynsområdet?

Språket skall vara lättflytande, tydligt, så att innehållet kan uppfattas utan betydande ansträngning hos en någorlunda van läsare. Läsaren skall inte behöva stanna upp och grunna över vad skribenten menar – och kanske finna att han intet begriper. Detta ideal kan naturligtvis ibland vara svårt att uppnå, när djupare tankar tas upp, men en god skribent måste med stor beslutsamhet sträva efter lättbegriplighet.

Det ämne som behandlas skall vara väsentligt, kännas angeläget. Att skriva om struntsaker ger inte god kvalitet.

Texten skall vara *intressant skriven*. Skribenten skall fånga läsarens uppmärksamhet från de första raderna i rubriken, ingressen och brödtexen – och sedan behålla den framställningen igenom. ”Snömos” är dålig kvalitet. Skribenten skall ha kunnat rensa i sin text så att endast det som verkligen är bra har blivit kvar.

Allt detta gäller förstås en läsare som verkligen är intresserad av det som tas upp.

Skribenten skall vara *kunnig i sitt ämne*. De källor han utgår från skall vara vederhäftiga och ha en intelligent karaktär. Pratmakare undviks som informatörer.

Texten skall ha en *intelligent struktur*. Påståenden skall inte ”hänga i luften” utan vara väl grundade och kunna bedömas av läsaren. Att hänvisa till egen överlägsen kunskap eller informationer från andra världar, som skribenten fått, är inte god kvalitet.

Påståenden skall motiveras genom hänvisning till *goda källor* och/eller genom *goda resonemang*.

Texter som behandlar något som skribeten gillar, kan ha god kvalitet – men även kritiska texter, som granskar och avslöjar.

Läsaren bör uppskatta skribenter som avslöjar det som bör avslöjas.

Att undvika kritik, när sådan är naturlig, ger sämre kvalitet.

Frågan vad som är god kvalitet, kan förstås diskuteras hur mycket som helst. Och meningarna är delade.

Tillbakablick 1

I nr 5, 1970 hade Sökaren en intervju med biokemisten och näringsfysiologen Henning Karström, vegetarian.

Han var docent i biokemi i Helsingfors och Åbo och i många år en medarbetare till nobelpristagaren professor Artturi Virtanen.

Han berättade att han på rent vetenskaplig grund kunnat konstatera att vegetarism är det bästa för vår hälsa och att han i sin egen livsföring funnit detsamma.

– Jag hade ganska dålig hälsa före 1934 men kunde som vegetarian konstatera att den blev allt bättre. Jag har alltså själv fått erfara att det lönar sig att gå den vegetariska vägen.

Men han tillägger att det ju inte bara är fråga om vegetarism utan om en hälsoenlig livsföring i allmänhet, till exempel tillräcklig kroppsrörelse ute i frisk luft, tillräcklig sömn, vila och rekreation, måttlighet vid åtandet, regelbundna måltider, undvikande av mellanmål samt sena måltider, ändamålsenlig klädsel osv.

– Dessutom bör vi se till att vi alltid har ett gott samvete och ett glatt sinne.

Docent Karström var laktovegetarian. Han sa:

– Mjölk och mjölkprodukter skall vi inte avstå från här i Nordeuropa, men tyvärr har vi börjat använda alltför mycket av detta, och på det sättet får vi i oss för mycket mättat fett som bidrar till uppkomsten av hjärt- och kärlsjukdomar.

I sin bok "Vägen till hälsa" (1966) tar Henning Karström bland annat upp sockerkonsumtionen. Vi citerar:

"En av kulturfolkens värsta ovanor och en av hälsans värsta fiender är, att vi äter alltför mycket socker i form av sötsaker, söta maträtter och söta drycker.

...

Emedan det vita raffinerade sockret är ett rent kolhydrat utan det minsta spår av vitaminer och mineralämnen, har den tilltagande användningen av socker undanträngt användningen av andra födoämnen, innehållande vitaminer och mineralämnen. Man har därför med rätta kallat socker för "en ulv i fårakläder". I ljuset av modern näringsvetenskap bör *den höga förbrukningen av socker faktiskt betraktas såsom en av den allmänna folkhälsans allra värsta fiender*. Följande skadliga effekter av den höga sockerförbrukningen kan bl a noteras:

1. Den skadar *omsättningen av kalcium och fosfater* i vår organism förorsa-

kande att benbyggnaden blir svag och porös. Detta bidrar till att tandrötan (karies) blivit den allmännaste sjukdomen bland kulturfolken. Av allt att döma härrör även vår tids "svaga ryggar" och i allmänhet svagheter i benbyggnaden av denna höga sockerförbrukning.

2. Den skadar även *omsättningen av kolhydrater* i vår organism på grund av att en brist på B-gruppens vitaminer allmänt gör sig gällande, då ju behovet av dessa vitaminer ökar i proportion till förbrukningen av socker.

...

En hög sockerförbrukning orsakar även störningar i bildningen av insulin i bukspottkörteln, vilket ofta resulterar i sockersjuka. Sålunda sjönk diabetesfrekvensen i England avsevärt under det andra världskriget, då sockerförbrukningen var ransonerad. Efter krigsåren konstaterades åter en snabb ökning av denna sjukdom.

3. Den nedsätter avsevärt *de vita blodkropparnas förmåga* att försvara vår organism mot bakterier och *förminskar sålunda organismens motståndskraft mot olika infektionssjukdomar*.

4. Den förosakar *översvikt och fetma*, vilket tillstånd även befrämar olika sjukdomar.

5. Den befrämjar särskilt *hjärt- och kärlsjukdomar samt reumatism*."

Tillbakablick 2

1941 utkom överläkare Carl Ottosens bok "Håll dig ung" på Saxon & Lindströms förlag.

Han förklarade:

"Jag är vegetarian

- 1) emedan jag tror, att det är varje människas plikt och förmånsrätt att sträva mot den högsta utveckling, som är möjlig för henne att uppnå under de givna omständigheterna,
- 2) emedan växtfödan innehåller alla de ämnen som kroppen behöver och det i en renare och bättre form än i djurriket,
- 3) emedan den vegetariska kosten är mera lättsmält än den från djurriket härstammande,
- 4) emedan det vegetariska levnadssättet ger mera livskraft, bättre hälsa och större arbetsförmåga,
- 5) emedan kött icke blott är ett onaturligt utan också ett giftigt födoämne,
- 6) emedan det blir allt svårare att få färskt kött och sjukt kött är smittoförande."

VISDOM FLADDRAR STÄNDIGT OMKRING OSS. DEN FINNS, MITT IBLAND ALLT TRIVIALT, I BÖCKER, TIDNINGAR, TIDSKRIFTER... VI KAN UPPTÄCKA DEN OCH TA DEN TILL OSS.

Alla varelser som kan uppleva lidande kan sägas vara etiskt jämlika. I detta avseende är människor jämlika med andra djur. Lidandet är lika illa vem som än upplever det.

Lisa Gålmark

Jag står alltså för att det lidande djurfabrikerna ständigt skapar utgör ett ännu större moraliskt problem än Auschwitz.

Torbjörn Tännsjö

Våra vanliga sinnen förmår bara uppfatta den fysiska verkligheten, men det allra mesta tillhör en annan värld.

Gary Zukav

Livet finns endast i det nuvarande ögonblicket. Det förflutna är förgånget och framtiden är ännu inte här.

Thich Nhat Hanh

Det är inte Gud i himlen som vet vad du behöver; det är Gud mitt i dig som vet.

Joel Goldsmith

En tillvaro utan något mål, utan ett värdigt syfte, är mer än förlorad.

O. S. Marden

Kunskapen liknar världshavet – ju längre man kommer ut på det, desto vidsträcktare blir horisonten, och desto mindre tycker man att man själv är.

Carl Bernhard

En meningsskiljaktighet kan bli en genväg mellan två själar.

Kahlil Gibran

Min tro

Jan-Erik Luft

Martinus kosmologi

Det är inte så många som uppmärksammat att vårt nära grannland Danmark tills ganska nyligen hyst en författare som gett oss nya förutsättningar att förstå världen. Inte heller i sitt hemland är han ännu så känd som man tycker att han borde vara, med tanke på det omvälvande idématerial han presenterar. Jag tänker på Martinus Thomsen (1890-1981) vars författarnamn kort och gott är Martinus.

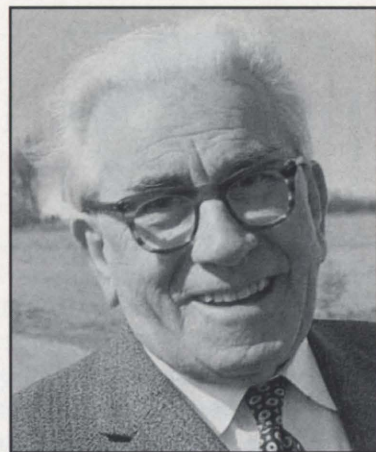
Martinus ämne är livets stora drama och skådespel, som vi alla är delaktiga i. Men han är ingen romanförfattare. Hans inriktning är forskarens och problemlösarens: Han ger en förklaring av själva livsmysteriet. Detta kan låta mycket pretentiöst, men Martinus var helt säker på sin sak. Han var blygsam när det gällde sin egen person, men såg det som sin uppgift att färdigställa sitt omfattande författarskap. Han menade nämligen att detta skulle komma att uppmärksammas och få betydelse för framtidens människor. Och nu föreligger alltså hans verk, medan han själv är borta.

Vem är då Martinus? Vi kan, om vi vill, beteckna honom som författare, tänkare, filosof, intuitionsbegåvning eller mystiker, men ingen beteckning ger en tillräckligt god bild. Man kan egentligen bara lära känna honom i ljuset av hans eget författarskap. Där finns förklaringen till hans intuitiva inblick i lagarna bakom naturens gång, bakom människans medvetande och hennes förmåga till livsupplevelse. Där finns förklaringen till vårt eget livs gåta, svaret på frågan "Vem är jag?". Martinus viktiga bidrag till vår förståelse av livet är att han på ett logiskt sätt förbinder vår nuvarande livssituation, vårt "här" och "nu", med ett evighetsperspektiv – det stora livssammanhang som vi är en del av. Detta är nödvändigt eftersom människan nu är på väg att få tillgång till en vidare förnimmelshorisont än som hittills varit möjlig för henne att om-

fatta: Det rör sig bland annat om upplevelsen av vår egen odödlighet.

Martinus är förvisso inte ensam om att tala om individens odödlighet. Tanken på livets evighetsnatur finns på ett eller annat sätt med i all religiös filosofi. Men ett växande antal människor får inte längre något utbyte av det traditionella religiösa tänkandet med dess rituella former, påpekar Martinus. Förmågan till blind tro är på retur. I stället växer kraven på logik och förståelse. Det är detta krav som ligger bakom framväxten av vetenskaplig forskning. Men med naturvetenskapens begränsade synsätt – att enbart anse sådant som verkligt som kan iakttas med fysiska ögon och instrument – har man kommit att förlora själva livet ur sikte.

Vetenskapens metod har gett upphov till en materialistisk förklaring av livet. Och därmed har människan tappat bort förståelsen av sitt eget liv. Men det är för den skull inget fel på den naturvetenskapliga metoden, framhåller Martinus. Den fyller sitt syfte: att utforska den fysiska sidan av verkligheten så långt det går. Men verkligheten har också en "andlig" sida, som i själva verket är primär i förhållande till den fysiska. Det "andliga" omfattar inte bara medvetandet, med de tankar och känslor det rymmer, utan också grundvalarna för vår existens – vårt "jag" och övriga eviga faktorer som upprätthåller vårt medvetande och vår kroppsliga närvaro i tid och rum. Den sidan av verkligheten kan studeras inom ramarna för en "andlig vetenskap", som Martinus kallar det, och forskningen måste nödvändigtvis komma att ta steget in på detta område, när man nått gränsen för fysisk iakttagelse – bortom elementarpartiklar och det observerbara yttre universum. Där når vår möjlighet till fysisk iakttagelse sin yttre gräns, varefter forskningen måste röra sig in i själva livsdimensionen, där orsaken till

Martinus

de materiella fenomenen finns.

Martinus beskriver världen sedd ur en "kosmisk" synvinkel, vilket är detsamma som att se den i evighetsperspektivet. Hans världsbild brukar därför kallas "Martinus kosmologi". Han är noga med att påpeka att hans förklaringar inte gör andra framställningar och beskrivningar av livet överflödiga. Tvärtom: Varje annan synpunkt är lika nödvändig. Olika uppfattningar kan bara vara sanningen sedd från skilda håll. Martinus såg därför på andra uppfattningar och läror med en oförfalskad tolerans. Hans författarskap är således inte avsett att på något sätt verka inskränkande på läsarens självständiga tänkande eller på dennes eget synsätt. Martinus var noga med att det inte skulle skapas någon form av medlemsorganisation omkring hans verk, ingen förening eller samfund, där vissa är innanför och andra utanför. Läsaren ska känna sig helt fri att acceptera eller förkasta vad han skriver, utan några förståelsen ovidkommande förpliktelser eller mentala band till hans verk. "Ta det du har nytta av och låt resten ligga", var hans uppmaning till läsaren.

Martinus centrala arbete är "Livets bok" i sju delar. Dessutom skrev han en rad kompletterande mindre böcker. Hans författarskap utges nu under samlingsnamnet "Tredje testamentet". Som Martinus visar i sina böcker beskriver den bibliska indelningen i "gamla" och "nya" testamentet en utveckling av människans moraluppfattning och världsbild, där Jesu lära representerar ett synsätt som ännu inte har blivit fullt förstått. Först i vår vetenskapliga tidsålder kan kärleksbudskapet få sin rätta underbyggnad, när det kan visas att det har beröring med och förankring i själva verkligheten. Då kan förnuft och känsla förenas; logiskt tänkande och kärlek bli två sidor av samma sak.

Krönika Eva Jagrell

Mularnas mångfald. Första gången jag såg en skylt med denna visdom från Sveriges bönder blev jag ställd. Villigt erkänner jag att polletten inte riktigt föll på plats genast, men ju mer jag filosoferar över detta mantra desto fler nya horisonter öppnar sig.

Mularnas mångfald. Munnarnas mångfald. Männens mångfald. Musikens mångfald. Meditationens mångfald. Möjligheternas mångfald. För visst är det mångfalden i livet som ger spänning! Det finns alltid något nytt att lära och upptäcka. Livet är ständig förändring och förvandling. Vi försöker ringa in det, försöker tämja det, trycka in det i regler och dogmer, rycker upp ogräs och marscherar, men livet dansar obekymrat vidare och bjuder på nya överraskningar. Livets egen kraft och rytm. Ibland är den så nära, vi hör den inom oss och förstår. Ibland är den plågsamt påträngande, stör våra planer och gör oss ängsliga och förvirrade.

I naturen känns mångfalden som en gudagåva, så många olika växter, blommor, insekter, fjärilar, fåglar, fiskar, däggdjur och människor. Som ett gigantiskt försöksfält i kosmos, ett drama med ständigt nya aktörer och scener. I köpcentret upplever jag ibland mångfalden som splittrande och tröttande, femton olika tandkrämssorter, chips på längden och tvären. En konstgjord mångfald med eko från månglarnas tempel.

Möjligheternas mångfald blir en allt viktigare realitet för mig. Egentligen är allt möjligt och ständigt ser jag prov på mirakel och under. Kanske helt naturliga när vi börjar ösa ur möjligheternas brunn. Ödmjukhet och tacksamhet följer med. Ibland är det tuffa och halsbrytande krusprång vi får uppleva, men Gud stänger aldrig en dörr utan att öppna en ny.

Att våga tro också på det omöjliga är att ha verklig tillit. Att tro på en mening bakom mångfaldens alla masker, en förbindelse och ett sammanhang där vi minst anar det. Att plötsligt se *enfalden*, i dess ursprungliga betydelse. Att i den förvirrade mångfalden upptäcka den gemensamma nämnaren. Häri ligger livets storhet och magi för mig.

Därför låt hundra blommor blomma!

Låt kulturer mötas och nya gnistor formas. Låt religioner växa och utvecklas, öppna sig och lära av varandra. Låt musikens gränser tänjas och korsbefruktning ske. Har du lyssnat på Frälsningsarméns två succéschivor *En salig blandning* och *I goda händer* vet du vad jag menar. Om inte, ila till musikaffären och inhandla dessa cd-skivor, som ger mångfaldig glädje!

Även människor emellan gäller möjligheternas mångfald. Så viktigt det är att inte placera varandra i färdiga fack, förminska varandra och fördöma. Hur mycket ryms inte i en människa? Vem sätter våra gränser? Vi själva mest men även andra, som vet hur de vill att vi ska vara. Bort det! Känn frihetens vindar under dina vingar, lyft och se allt ur ett nytt perspektiv.

Den största friheten
är att vara fri
inför sig själv
att våga känna och tänka
vad du verkligen
känner och tänker
att våga möta och uppleva
människorna som de är
och inte som andra
vill att de ska vara
detta är den största friheten
den är du
ingen kan någonsin
ta den ifrån dig

Vilken glädje kan mätas med den som inleder sig när jag gjort något jag aldrig gjort tidigare? När jag lyckats tysta min inre kritiker och alla de yttre. Vågat tappa fotfästet för en stund. Belöningen är känslan av att leva, verkligen *leva*. Jag är uppkopplad på den gränslösa energin, den som pulserar och vibrerar i allt. Amen.

Leve mångfalden, leve livet! Tack, Sveriges bönder, för mularnas mångfald! Jag hoppas vi får fortsätta att se och klappa många friska mular framöver, att hästarna får galoppa fritt i hagarna och fåren bräka i mångahanda tonarter. Hoppas också att jag förstått ert budskap rätt och att ingen hund eller Belgian blue ligger begraven någonstans!

Ur tidskriften Djurens Rätt!

(Box 2005, 125 02 Älvsjö):

För hundratals år sedan sa Franciskus av Assisi:

”Att inte skada våra bröder djuren är vår första plikt mot dem, men att stanna där är inte nog. Vi har ett större uppdrag – att tjäna dem varhelst de behöver det.”

”En radikal slutsats av utilitarismen är att varje medvetandes lyckokänslor har ett värde – alltså även djurens. Kan vi genom våra handlingar öka t ex grisarnas lycka så har vi handlat gott. Vegetarianer är mer moraliska än köttätare.”

Göran Greider i *Aftonbladet* 22/4

”Vi tar livet av djur på så mycket grymare sätt än jakt. Djur som vi föder upp i slaveri och sen massavrättar i ett slags Auschwitz. Har du varit inne på ett gris-slakteri? Associationen är oundviklig.

Jan Guillou i *Jakt och jägare* 11/99

Ny forskning visar att vissa djur har djupare känslor än de medfödda som ska skydda mot faror. Sannolikt finns även kärlek i djurvärlden. Biologen Bernd Heinrich vid Vermont-universitetet i USA har nyligen visat att korpar blir förälskade.

Enligt vissa forskare finns nu bevis för att djur kan uppleva rädsla, sorg, glädje, njutning, svartsjuka med mera. (Bra att det sägs för dem som inte förställt det förut.)

Nyligen utförde FARM, en amerikansk djurrättsrörelse, en gallupundersökning bland drygt tusen slumpmässigt utvalda personer i USA om deras inställning till djurrättsfrågor. Det visade sig att 72 procent ”i hög grad” eller ”ganska mycket” höll med om djurrättsrörelsens mål. Det innebär att det faktiskt råder större samstämmighet än inom frågan om vapenlagar, abort och gayrätt!

”Det finns barn i skogen.”

Jan Danielsson om *uggleungarna*, *Mitt i naturen*, SVT, 3/5

I Washington har slakteriernas dörrar öppnats mitt framför ögonen på köttätande restauranggäster. Djurrättsaktivister kör runt med lastbilar med stora videoskärmar där de visar filmer med bilder och ljud från slakterier och transporter. Främst kör de på populära gator och framför fullpackade uteserveringar.

Aktionerna har blivit mycket uppmärksammade av medier och av köttätare. Och även i USA har större respekterade tidningar börjat ta upp köttindustrin.

Reinkarnationstron i västerlandet

Tron att människosjälens inkarnerar åter och åter i materiella kroppar är vanlig bland hinduer och buddhister i orienten, fastän man där ofta inte uppfattar detta så enkelt som att en personlighet så att säga ”hel och hållen” kommer igen. Buddhisterna tror inte på existensen av en ”själ”; de menar att det är mentala tendenser som återkommer hos nya individer. Och även hinduernas återfödelsestro är ofta mer utstuderad än en västerlänning först tänker sig.

Här i occidenten har reinkarnationstro också förekommit – och den finns ju även i våra dagar, t. ex. bland teosofier och andra österländskt orienterade sökare.

Reinkarnationsforskaren Ian Stevenson i USA anser att återfödelse är den mest troliga förklaringen till många fall ”av reinkarnationstyp”, där en person synes ha minnen av tidigare jordisk existens – men att sådana fall inte bevisar reinkarnation. Och den engelske filosofen C. D. Broad menade att reinkarnation är en tänkbar form av fortlevnad, ja rentav den mest plausibla hypotesen.

Reincarnation in World Thought är en synnerligen omfattande samling citat och uppgifter rörande reinkarnationstron, sammanställd och redigerad av Joseph Head och Sylvia Cranston. (Julian Press, New York 1967.) Den tycks citera på ett noggrant, vederhäftigt sätt.

Vi hämtar några upplysningar därför:

Reinkarnationstron har gamla anor i västerlandet. Redan Pythagoras, som levde på 500-talet f. Kr., anses ha tro på själarnas återfödelse. Han hade många lärjungar och efterföljare. Och de judiska kabbalisterna trodde på reinkarnation i nya mänskliga organismer. Denna tro var väsentlig för dem. De första kabbalisterna levde på 200-talet f. Kr.

I Bibeln kan man knappast finna stöd för återfödelse. Reinkarnationister åberopar visserligen ofta vissa ställen i bibeln (t. ex. Joh. 9: 1-3) som stöd för sin tro att återfödelse läran hade stor utbredning bland judarna på Jesu tid och att Jesus inte bestred den, och detta sker även i *Reincarnation in World Thought*, men de ifrågasvarande bibelställena kan tolkas olika.

Origenes (c:a 185 – c:a 254) var en av de mest framstående och inflytelserika kristna teologerna under de första århund-

raderna. Han ansåg att om själen är odödlig, måste den också ha existerat före inträdet i sin nuvarande kropp, den måste ha haft en förutbillvaro. Och även om pre-existens och reinkarnation inte är detsamma, anses det klart att Origenes verkligen förde fram en lära att själen lever mer än en gång i olika former.

Origenes var platonist, d.v.s. han anknöt till den grekiske filosofen Platons (d. 347 f. Kr.) skrifter. Reinkarnationstron i västerlandet anses i hög grad gå tillbaka på Platon. Utan hans skrifter torde läran om återfödelse inte ha rönt någon större uppmärksamhet inom den tidiga kristenheten.

Reinkarnationstron utrotades praktiskt taget från kristendomen men levde vidare i skymundan hos en del trosgrupper, såsom rosenkreuzarna.

I senare tid har intresset för reinkarnationsläran väckts till liv i den västerländska kulturen. En del stora andar har trott på läran om själarnas återfödelse. Bland dessa finner vi Goethe, som t. ex. trodde att hans väninna Charlotte von Stein en gång varit hans hustru. Han skrev: ”Jag kan inte förklara denna kvinnas betydelse för mig eller hennes inflytande över mig utom genom återfödelse. Ja, vi var en gång man och hustru. Nu är vår kunskap om oss själva beslöjad.” Även i hans poesi skymtar återfödelse läran.

Schopenhauer intresserade sig för indisk filosofi och religion, och han beundrade mycket Upanishaderna. Man kan i hans skrifter finna uttalanden som innebär tro på återfödelse läran. ”När vi dör kastar vi av oss vår individualitet liksom ett utslit klädesplagg och gläds åt att vi skall få ett nytt och bättre . . .”

Leo Tolstoj trodde att vi har existerat före vårt nuvarande liv och att vi skall återkomma. ”Vårt liv är blott en av de verkliga livets drömmar, och så är det utan slut, ända till det allra sista livet, det helt verkliga livet – Guds liv . . .”

Gustave Flaubert, den berömda franske författaren, skrev till sin kvinnliga författarkollega George Sand: ”Det förefaller mig - - - som om jag alltid har levat! Och jag har minnen som går tillbaka till faronerna. Jag ser mig själv mycket klart vid olika tider i historien, utövande olika yrken och med skiftande framgång. Min nuvarande personlighet är resultatet av mina förlorade

personligheter . . .”

Den amerikanske poeten Walt Whitman trodde på återfödelse läran. M. Cowley skrev 1959 i *Saturday Review* att Whitman trodde att vi alla befann oss i en andlig utvecklingsprocess i liv efter liv – en motsvarighet till naturens utveckling. Alla människor är gudomliga och skall till slut bli gudar.

Ralph Waldo Emerson trodde att människorna kommer åter ”i nya förklädnader”. ”Jesus är inte död utan han lever ännu; inte heller är Johannes, Paulus, Muhammed, Aristoteles döda; ibland tror vi att vi har sett dem alla och lätt skulle kunna säga under vilka namn de lever.”

Emerson skrev även att ”själen är en emanation av det Gudomliga, en del av världssjälen, en stråle från ljusets källa. Den kommer utifrån och går in i människokroppen, liksom i en tillfällig boning, och den går ånyo ut ur den, vandrar i eteriska regioner, återvänder - - - går in i andra boningar, ty själen är odödlig.”

Den framstående engelske kyrkomannen och författaren Leslie D. Weatherhead (f 1893) har öppet bekänt sig till reinkarnationsläran, som för honom framstår som rättvis och förnuftig.

Reincarnation in World Thought har en lång rad citat från kända personer som trott på själens återfödelse. En av dessa är den amerikanske affärsmannen Henry Ford. ”Jag accepterade reinkarnationsteorin när jag var 26”, säger han i en intervju. ”När jag upptäckte reinkarnationen, var det som jag hade funnit en universell plan.”

Den brittiske premiärministern David Lloyd George sa: ”Min uppfattning är att vi återföds.” Han trodde att vi får lida för vad dåligt vi gjort i tidigare liv och dra nytta av vad gott vi gjort.

Sir Winston Churchill uttryckte sig en gång lätt humoristiskt angående döden. Han sa att han trodde att döden bara var något kallt och svart, men tillade: ”Jag medger att jag kan ha fel. Det är fullt tänkbart att jag blir återfödd som en kinesisk kuli. I så fall skall jag framföra en protest.”

Kommentar: Att reinkarnation är en uppenbar möjlighet – fastän inte vetenskapligt bevisad – gör livet litet mer spännande än det annars skulle vara.

CSICOP 25 år

Den amerikanska skeptikerföreningen CSICOP, kommittén för vetenskaplig undersökning av påstått paranormala fenomen, har fyllt 25 år. Den har fört en kamp mot "tron" på paranormala företeelser och varit inspiration till bildande av skeptikerföreningar i omkring 40 länder, även Sverige (Föreningen Vetenskap och Folkbildning).

Filosofiprofessorn Paul Kurtz tog en gång initiativet till bildandet av CSICOP. I juli-augustinumret 2001 av föreningens tidskrift *Skeptical Inquirer* gör Kurtz en tillbakablick. Han berättar att bakgrunden till initiativet var att han med förskräckelse såg den stigande vågen av tro på det paranormala i det amerikanska samhället och bristen på vetenskapliga undersökningar av dessa företeelser. Erich von Däniken, Immanuel Velikovsky och Charles Berlitz var populära författare, och personer som Uri Geller och Jeane Dixon rönt stor uppmärksamhet i media; Kurtz studenter accepterade sådant som pyramidkraft, Loch Ness-monstret, kirlianfotografi och psykisk kirurgi utan att i sina bedömningar ha hjälp av vetenskaplig kritik.

Kurtz skriver att de flesta av hans kolleger också var förbryllade över vad som hände, men de var helt fokuserade på sina egna specialiteter. Martin Gardners bok *Fads and Fallacies in the Name of Science* fanns, men det var alltför få skeptiska studier tillgängliga. Kurtz ville bekämpa vad han kallar "den nya irrationaliteten, antivetenskap och pseudovetenskap" och upplysa allmänheten om vad vetenskapen står för och vilka metoder den använder.

Det fanns ju grupper som sysslade med vetenskaplig undersökning av det paranormala, till exempel Society for Psychical Research, som grundades i Storbritannien 1882 och i Förenta staterna 1885, och det fanns UFO-undersökningsgrupper. Men, skriver

Kurtz, de flesta av dessa drog framför allt till sig personer som var benägna att acceptera det paranormala. Till CSICOP däremot sökte sig framför allt skeptiker, som var villiga att kritiskt undersöka påstådda paranormala fenomen.

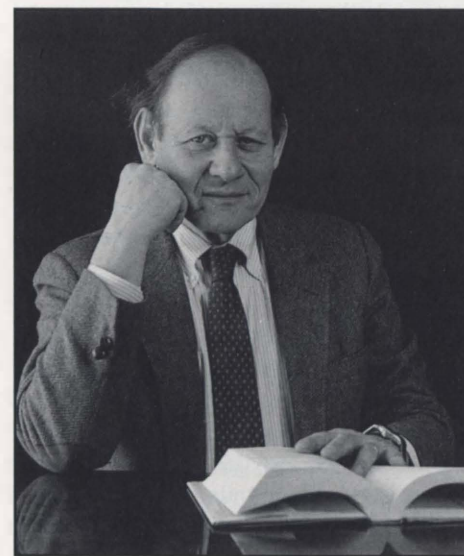
Men flera parapsykologer har ju börjat som skeptiker.

Paul Kurtz berättar att CSICOP-skeptikerna kritiserades av "troende" för att vara fördomsfulla och av andra skeptiker för att ta på allvar fenomen som inte förtjänade någon uppmärksamhet.

CSICOP:s attityd blev inte att bara uttala sig kritiskt om tron på paranormala företeelser, utan främst att med öppet sinne undersöka och ta slutlig ställning först efter ingående studier.

Men Kurtz överskattar nog öppenheten hos sig själv och sina meningsfränder.

När CSICOP startades, 1976, fanns det hundratals, kanske tusentals, publikationer i världen, som var pro-paranormala, och kommitténs medlemmar såg sig som praktiskt taget de enda

Paul Kurtz

kritiska rösterna.

CSICOP ville uppmuntra vetenskapliga, skeptiska studier av det paranormala.

Marcello Truzzi, som i början var ordförande tillsammans med Kurtz, hävdade att de i sin tidskrift skulle införa båda sidornas uppfattningar i en dialog. Men fast de ledande inom CSICOP fann detta intressant och kanske givande, så ansåg de att eftersom pro-paranormala åsikter redan överflödade i samhället, så ville de fokusera på den försummade skeptiska attityden. Truzzi trädde då tillbaka som redaktör för tidskriften och från föreningens ledning.

En policy hos CSICOP är att inte undersöka validiteten i religiösa påståenden, såvida det inte finns möjlighet att studera dessa med vetenskapliga metoder.

CSICOP angreps från början av "troende" för att hindra nya idéer från att tas i övervägande, idéer som kunde visa sig få stor betydelse för vetenskapen. Men CSICOP-medlemmarna förklarade att de primärt ville ha ett öppet sinne till alla nya tankar, som kunde prövas.

Skeptiker har bland annat testat astrologin, och de har inte funnit något stöd för den. CSICOP tog kontakt med tidningar för att förmå dem att införa ett påpekande att innehållet i de dagliga astrologiska spalterna inte hade någon vetenskaplig grund, utan borde betraktas som underhållning endast. Ett 60-tal tidningar började införa sådana påpekanden.

En viktig del av CSICOP:s verksamhet har varit att granska påståenden från parapsykologer.

Medan de flesta skeptiker menade att mycket var fusk och självbedrägeri inom den "psykiska forskningen", var Paul Kurtz, skriver han, inte säker på om

psi-fenomen existerade. Hans skeptiska kolleger hävdade att sådana fenomen var osannolika, men Kurtz ville skaffa sig kunskaper för ett eget ställningstagande. Han gjorde detta genom en kurs som han höll på universitetet, "Filosofi, parapsykologi och det paranormala". De flesta av studenterna på kursen började som "troende".

De visade olika grader av godtrogenhet, skriver Kurtz. Under några år gick över 250 studenter kursen, och det gjordes en rad experiment. (Men Kurtz ger inga detaljer.) Inga som helst positiva resultat uppnåddes. Frågan om det negativa utfallet kunde bero på försöksledareffekten, alltså att vissa försöksledare med sin personlighet negativt påverkar de känsliga mentala processerna hos experimentdeltagarna, tar Kurtz inte upp. Men han nämner något som han kallar "get-effekten", att tvivlare dämpar effekterna av paranormal förmåga, och han gör kommentaren: "Jag betvivlar detta." Men vad han erfor var att vid rigoröst kontrollerade experiment uppnåddes endast negativa resultat. 90 procent av studenterna började kursen som "troende", men efter kursen var 90 procent ytterligt skeptiska. (Men hur många förblev skeptiker, sedan de lämnat kursen?)

Om vi skall kunna acceptera en psi-faktor, måste vi, hävdar Kurtz, kräva att alla positiva resultat upprepas i laboratorier, där neutrala eller skeptiska forskare deltar (han underkänner alltså parapsykologer i allmänhet, eftersom de kommit fram till att psi finns och således är "troende") och försöken måste utföras på ett sådant sätt att inga läckor finns, där informationer kan ta sig in på ett naturligt sätt (vilket parapsykologer ständigt jobbar med) samt att kompetent utvärdering görs – vad som utgör en "träff" är ofta diskutabelt.

Gentemot kravet att "neutrala"

eller "skeptiska" forskare skall upprepa framgångsrika försök, kan mycket väl hävdas att "skeptiker" generellt är olämpliga som parapsykologiska försöksledare på grund av försöksledareffekten; en psi-forskare bör ha en öppen inställning.

Om UFO-frågan skriver Kurtz att den är fascinerande, eftersom det är helt möjligt att intelligent liv finns ute i universum. Men några hårda fysiska bevis för att vi har eller har haft besök av utomjordingar har CSICOP inte funnit. Ögonvittnen har ofta misstagit sig i sina observationer av "UFO:n". Vad de iakttagit kan ha varit sådant som planeter, raketer, meteoriter, väderballonger och reklamflygplan.

Om så kallade medier, som säger sig ha kontakt med avlidna, skriver Kurtz att medierna i själva verket genom prat med seansdeltagare fiskar upp informationer vilka de sedan presenterar som meddelanden från de döda. Denna förklaring saknar grund i erfarenheten och måste beskrivas som ett önsketänkande hos skeptiker. Även om det sällan eller aldrig är avlidnas andar som medierna kommunicerar med, så är fenomenen kring dem helt klart av paranormalt slag. Men skeptikerna kan inte ta till sig denna kunskap.

Ett avsnitt av Paul Kurtz artikel handlar om "intelligent design", alltså det faktum att världen synes vara intelligent utformad, att delarna i de helheter, som världen består av, samverkar på ett ändamålsenligt sätt. Detta avfärdar Kurtz med att naturvetenskapen sedan länge har "misskrediterat" idén om en medveten skapelse. Som ateister i allmänhet beskriver Kurtz problemet så: Har en Skapare, "Gud", skapat världen, eller inte? Men frågan kan bättre formuleras

så här: Finns en intelligent plan bakom evolutionen? Då undviker man idén om en människoliknande varelse som gjort allting. I stället för Gud kan man använda begreppet universum. Kurtz skriver att det inte finns något som tyder på en "Designer" bakom världen. I Sökaren och på Sökarens hemsida har visats att universum sådant det föreligger inte kan förklaras på annat sätt än som följd av ett intelligent skapande.

Skeptikerna vänder sig gärna mot "alternativ" eller "komplementär" medicin. Kurtz nämner som exempel akupunktur, qigong, terapeutisk beröring, magnetterapi, iridologi, naturopati, reflexologi, homeopati, örtmediciner och esoteriska cancerbehandlingar. Han menar att man måste ha ett öppet sinne, när det gäller dessa metoder. "De kan inte avvisas a priori" (vilket är en självklarhet). Men Kurtz gör gällande att mycket av bevisningen för alternativ medicin är anekdotisk, dvs det rör sig om vad som sägs, och det saknas "dubbelblinda" vetenskapliga studier. Bland dem som döms ut som endast berättare av anekdoter, nämner Kurtz Deepak Chopra.

Men även "anekdoter", dvs vad bland andra läkare och naturläkare berättar om sina erfarenheter, kan vara av stort intresse och bör bedömas på ett fördomsfritt sätt. Det finns inte sanning bara i dubbelblinda vetenskapliga tester, utan många gånger även i personliga erfarenheter. Detta är självklart.

Som avslutning skriver Kurtz att skeptikernas uppgift är att tända ljus i mörkret, att på sokratiskt vis ifrågasätta samhällets heliga kor och plädara för förnuft.

Tja, skeptikerna gör så gott de kan i sina bedömningar. Liksom vi andra.

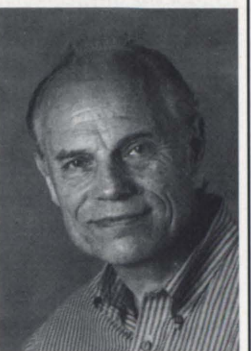
SM

Den enligt många upplevelse
STÖRSTA ANDLIGA SKRIFTEN I MODERN TID
"MIRAKELKURSEN"
Har även Du funderat på att studera
A COURSE IN MIRACLES®-ACIM®?

I en NY HUVUDKURS studerar vi **A Course In Miracles (ACIM)** på djupet med start till hösten. Ring om aktuella kursdata. **HELA TEXTMATERIALET PÅ SVENSKA!**

Introduktionskurser – veckoslutsseminarier. TEMAHELGER/TEMAVECKOR. Clearinghelger. PRIVATRÅDGIVNING. Personlig healing enligt ACIM. **SPECIALKURSER:** Andlig livskvalitet utan fysisk övervikt. "Följ med på vägen till inre harmoni".

Alla praktiska upplysningar genom:
ESOTHERACIM-KURSER, Ryttnästaregatan 3B, 254 53 Helsingborg.
Tel: 054-56 21 80, 070-170 65 33, ev. 042-13 56 94

Maten och Gud

Måltidens själ. Om andlig spis och åtangets konst. Donald Altman. Översättning Eva Trägårdh. Natur och Kultur 2001.

Att skriva en bok om den andliga aspekten av att äta är en intressant idé, som nu senast realiserats av amerikanen Donald Altman. Denne har hämtat sin inspiration från olika religiösa traditioner, framförallt då den hinduistiska, buddhistiska, judiska, muslimska och kristna.

Förutom ett mindre faktafel – han skriver att den judiska religionen influerades av grekernas idévärld, när han förmodligen menar den iranska zoroastrismen och Mesopotamiens idévärld – är Altman så vitt jag kan bedöma väl påläst. Han är dessutom tolerant, ödmjuk och hävdar inte sina åsikter så tvärsäkert som många av nyandlighetens författare gör.

Maten upprätthåller våra fysiska liv – och detta är givetvis ett faktum som gör det naturligt för den religiöst lagde att uppleva maten som en gåva från Gud, något att välsigna och respektera. Men om maten är skapad av Gud, är det också möjligt att kringgå den med allehanda regler, exempelvis vilken mat som är "ren" respektive "oren". Förbud istället för utforskande.

Altman vänder skickligt ut-och-in på dylika resonemang: han undersöker istället på vilka sätt mat och matvanor används inom olika kulturer för att söka förfinas den mänskliga anden och därigenom stärka banden med Gud. Själv har han uppenbarligen varit en sökare, kommen ur judiska kretsar och med erfarenhe-

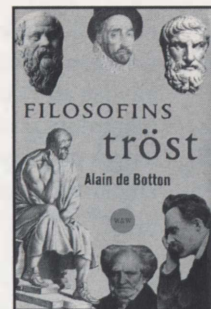
ter som buddhistisk munk. I ett litet avsnitt berättar han om hur impulsätande av sötsaker fick honom att känna ångest och skuld, vilket i sin tur drev honom att fortsätta sitt beteende. Lösningen, skriver Altman, ligger istället i ökad medvetenhet. Och detta är en andlig disciplin.

Författaren pekar på judenhetens högtider, som ofta är kopplade till viss mat. Det veckolånga påskfirandet utövas bland annat genom en sedertallrik, där varje födoämne (bladgrönt, pepparrot, nötter, frukter, ägg) har en viss given innebörd kopplad till judarnas uttåg ur Egypten. Den kristna nattvardens kommunion låter de troende deltagarna via bröd och vin på ett mystiskt vis förenas som grupp såväl som med Kristus. Altman påvisar också, hur den japanska teceremonin essentiellt handlar om att uppöva en absolut närvaro, att vara "här och nu", och hur måttfullhet och behärskning – den gyllene medelvägen – manifesteras i den buddhistiskt färgade måltiden.

Varje kapitel avslutas med en praktisk övning, exempelvis kan läsaren prova att be en (uppriktig) bordsbön, att försöka bli medveten om när kroppen fått tillräckligt med näring och då genast sluta äta, eller att prova att njuta till hundra procent av maten men hela tiden på ett medvetet sätt, och därigenom känna tacksamhet för såväl ens egen organism som födan. Det kan också vara att spontant bjuda in en granne på middag, och dela med sig – en viktig aspekt i det religiösa utövandet, eller att läsa ur heliga skrifter före måltiden och under ätandet meditera över innehållet för att därigenom söka öppna upp sig själv för det gudomligas närvaro, att fridfullt "överlämna sig" åt Gud.

En rik litteraturförteckning för läsare som ytterligare vill fördjupa sig avslutar "Måltidens själ", en tankvärd bok som det är ett nöje att rekommendera.

Gunnar Martin Aronsson

Filosofers tröstar

Filosofins tröst. Författare: Alain de Botton. Översättare: Nille Lindgren. Förlag: Wahlström & Widstrand 2001.

Den unge brittiske filosofen Alain de Botton har skrivit en bok med kommentarer till de kända filosoferna Sokrates, Epikuros, Seneca, Michel de Montaigne, Arthur Schopenhauer och Friedrich Nietzsche. Han redogör inte noga för dessa tänkares idéer, men tillämpar några av dem på olika livsproblem.

För min del läser jag hellre ett filosoferande kring livet än påhittade historier (skönlitterär prosa) som kulturella propagandister idag så gärna framhåller som något läsvärt. Medan skönlitteraturen för mig oftast är tunn till innehållet, är nästan varje mening hos de Botton intressant. Man har under läsningen ingen känsla att "trampa vatten", som när man läser triviala fantasier, utan tycker i stället att det är något ganska viktigt som man tar del av.

Sokrates, i Platons dialoger, visar oss ett personligt mod att säga sin mening trots omvärldens kritik och fördömanden. Epikuros lär oss att njuta av vad livet kan ge, såsom vänskap och god mat och dryck, även när tillgångarna är små. Seneca visar ett "stoiskt lugn" i en svår tid med växlande lycka. Montaigne låter oss ta del av sina fysiska problem, sin allmänmänskliga skröplighet. Schopenhauer filosoferar kring motgångar i kärlek och Nietzsche kring olika svårigheter i livet.

Nu är inte alla dessa be-

römda filosofer helt tilltalande människor. De har betydande fel och brister, exempelvis i ett par fall en gränslös självöverskattning, men kanske har de ändå alla något viktigt att säga oss på vår livsvandring.

SM

Vad är intuition?

Lita på din intuition. Författare: Shakti Gawain. Översättare: Sune Svensson. Förlag: Energica 2001.

Författarinnan hävdar att man skall utveckla och sedan lita på sin intuition. "Din sanna intuition har alltid rätt", försäkrar hon. Men jag tror, som många, att intuitionen ger idéer och uppslag och att detta sedan bör bedömas kritiskt av förståndet. Litar man blint på sin "intuition", kan det gå riktigt galet.

Men vad är nu egentligen intuition? Jag tror att det som Shakti Gawain kallar intuition, i själva verket ofta är det undermedvetna som vet och skickar upp sin kunskap till medvetandet. Och då är det inte avkoppling som är en viktig del av metoden, så som Shakti Gawain hävdar, utan i stället ett starkt behov. Mitt intryck är att när en människa är illa ute och har en stark önskan om något, då kan det undermedvetna svara med den hjälp som det kan åstadkomma. Att kalla detta intuition är knappast träffande.

Jag blir lätt skeptisk, när jag läser Shakti Gawains trosbok. Det förefaller mig som om hon fantiserar väl mycket. Hennes uttalanden tycks inte genomgående vara väl grundade i erfarenhet.

Det är knappast ett gott

råd att man alltid skall lita på "sin egen känsla i maggropen". Hon blandar också ihop vissa paranormala gåvor med intuition.

Men, okej, prova gärna – litet försiktigt – hennes väg till nyttigt intuition.

SM

Finna sin karaktär

James Hillman är amerikan, psykoanalytiker enligt C.G. Jungs lära. Ensam eller tillsammans med andra har han skrivit 24 böcker, däribland en med den pessimistiska (eller självkritiska?) titeln *We have had a Hundred Years of Psychotherapy and the World is Getting Worse*. Hans senaste bok heter på svenska *Finna själens styrka. Om människans sanna väsen och meningen med ett långt liv*. Den har 296 sidor, är översatt av Per Rundgren och utgiven i år av Natur och Kultur.

Enligt Hillman är meningen med människans långa liv att utveckla sin karaktär. Med karaktär menar han något mer än bara personlighet och jag. Karaktär är ett närmast arketypiskt begrepp i Jungs anda, ett bildmässigt begrepp som uttrycker människans individualitet. "Vårt främsta mål måste vara att göra oss själva oersättliga", citerar han den spanske filosofen Miguel de Unamuno, född 1864. "Oersättlig" betyder då unik, i samma mening som ett konstverk är unikt, det är enastående och kan aldrig finna sin like.

Meningen med ålderdomen är då att finna denna unika karaktär, vilket är möjligt just genom människans långa liv. Detta trots kroppens tilltagande

skröplighet. Hillman går utförligt igenom kroppens och sinnets alla tecken på åldrande och tolkar dem i jungianska termer. De ersätts, menar han, av en allt mer förfinad känslighet som gör upplevelsen av de små tingen allt mer levande. Det avspeglas t.ex. i de avskedsdikter, som det var tradition i Japan att munkar författade på sin dödsbädd. Som poeten Daibai skrev år 1841: *Mina sjuttio år, en vissnad tuva gräs och runtomkring iris som blommar*.

För mig är boken ganska tungläst. Jag känner mig väl inte tillräckligt åldrad för att ta den till mig personligen; många resonemang förblir abstrakta. Den bör nog läsas i eftertänksamma småportioner, med många filosofiska pauser. Dikter kan vara lättare att uppleva direkt, som den irländske poeten William Butler Yeats:

*En gammal man är blott ett skröpligt ting
en trasig kropp upp på en käpp,
om ej själen käckt
kan sjunga högre jubelsång ju mer
det slites hål på dödlighetens dräkt.*

Nils-Olof Jacobson

Från rumpnissarnas värld

Mikael Kvist har bott i Dalarna, där han bl.a. gett kurser i "kosmisk meditationsteknik, ängalhealing och multidimensionell psykologi". Han skriver också böcker. I Sökaren har jag tidigare anmält hans arbete *Tidkrigarna* om en kosmisk konspiration. Hans nya bok, *Kort & Gott om*

Knytt handlar om vänligare väsen, småknytt i naturen runt omkring oss. Den har undertielt *Smakfulla beskrivningar av småknyttens värld*, på 205 sidor med krumeluriga teckningar. Boken är utgiven på Mikael's adress Box 5, 599 21 Ödeshög.

Mikael hör tydligen till de människor som har förmåga att uppleva kontakt med naturväsen. Han börjar boken så här: "Under årens lopp har jag mött långt fler olika naturväsen än jag har funnit terminologi för i svenska språket. De största har varit trädhöga och de minsta kortare än min tumme." De flesta sådana möten var sporadiska, men med knytt hade han en lång period av kontakt. Särskilt lärorika var samtalen med "Gammelknytt", som gav Mikael insikter om tiden och kosmos som var en förutsättning för boken *Tidkrigarna*.

Det här är knyttens egen bok, menar Mikael. Han har återgett deras egna ord och uttryck, så som han och hans medarbetare Gunnel och Monika har uppfattat dem. Det beskrivs närmast som en telepatisk kontakt och ett inre seende, fast de ibland också kan uppleva knytten helt fysiskt närvarande. Förutsättningen för kontakten är "portar", vissa ställen i naturen där hinnan till andra dimensioner är så tunn att känsliga personer kan uppleva närvaron av andra levande väsen.

Har man väl fått sin upplevelse öppnad i en sådan port, så kan man sedan förmimma andra dimensioner även på andra platser. "När Monika och jag var på ett av våra uppdrag hade vi en liten tropp av knyttar i baksätet med oss. Det var i och för sig inget ovanligt, vi har haft dem med till och med på flygplanet utomlands. (Naturligtvis blev det bara ett säte tomt i hela planet och det var sätet mellan oss två. Tala om bokning!)"

Vad är då knytt, egentli-

gen? Boken har flera listor med ordförklaringar, bl.a. "knytt-sorter", där vi kan läsa: "*Knytt* – även kallade rumpnissar för sin karakteristiska pruttputande rump. Knytt är ett bra ord, man ser ofta knytt med ett litet knyte eget förlag Spektra-Art, som numera flyttat nära Vättern med adress Box 5, 599 21 Ödeshög. Knytt är ett bra ord, man ser ofta knytt med ett litet knyte på pinne eller på rygg. Knytt är som små knyten, alltid redo att stoppa något litet gott i. 30-35 cm höga".

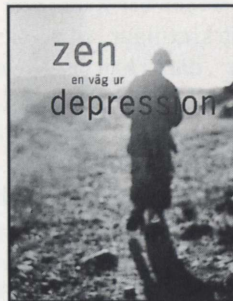
Knyttens beskrivs som "hejdlösa", de lever "hejdlöst i hela kroppen". De är på många sätt som små barn, och barnasinnets är vägen till kontakt med dem. "Jag är så glad som en choklad", kan de säga. De har också synpunkter på vårt språk: "Knytkalas", det är egentligen knyttkalas. Det är vi som hittade på det. Att alla tar med sig något litet gott och alla får smaka av alla. Det blir gott gott det!"

För Mikael och hans medarbetare är knytten helt verkliga, och knytten är glada över sina mänskliga vänner som tar dem på allvar. Boken är rolig att läsa; texten skuttar hit och dit precis som knytten. I knyttens liv finns mest glädje och gemenskap men också allvar och sorg. Mikael anknuter i några kapitel till "Tidkrigarna", där också knytten togs i anspråk för det kosmiska dramat och många knyttliv offrades.

Naturväsen och naturandar i olika former finns ju beskrivna i många kulturer. Det finns också många böcker om hur man kan söka kontakt med naturväsen. Knyttens är vår svenska variant. För den som vill öva sin känslighet för naturväsen kan Mikael's bok vara en av vägvisarna. Annars kan den läsas som en trivsamt saga, som en uppfriskande impuls att utforska annorlunda sätt att uppleva verkligheten. Den som vill ta boken på allvar kan lyssna till knyttens inbjudan:

"Sök oss vid ekens rot när gryningen kommer. Då är vi mest vakna. När solen står som högst vilar vi i skuggan."

Nils-Olof Jacobson

Att leva igenom en depression

Philip Martin har bott i Minnesota, USA och har inom socialvården arbetat med psykiskt sjuka. Han praktiserar zenbuddhism och har studerat buddhistisk psykologi. I boken *Zen, en väg ur depression* beskriver han sina egna upplevelser under en depression. Boken har 238 sidor, är översatt av Per Rundgren och utgiven av Natur och Kultur.

Boken har 43 kapitel, som alla inleds med ett citat och avslutas med en övning. Citaten är mestadels hämtade ur den buddhistiska traditionen. Kapiteln tar upp olika aspekter av att uppleva tillvaron färgad av depression, och vilken hjälp zen kan ge. Temat är likartat varje gång: Det gäller att vara här och nu, att öva sig att uppleva ögonblicket helt och fullt, ofärgat av grämelser och förväntningar. På det viset kan själva de föreställningar som underhåller depressionen släppa greppet om oss:

"Om vi förmår att bara betrakta dessa föreställningar och se dem för vad de är, utan att bekämpa, ifrågasätta eller försöka fly bort från dem, märker vi hur de gradvis förlorar sin kraft."

Boken har en sympatiskt lågmäld ton. Philip Martin ger inga stora ord och löften. Han bara upprepar sitt budskap i många variationer: Tillåt dig att vara i ögonblicket just nu, utan förutfattade meningar och värderingar, och upplev nuet utan flyktsförsök. Då finner du att trollens makt minskar.

Jag tror säkert att det kan fungera. Svårigheten är bara att

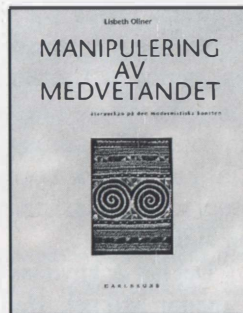
komma så långt. I en djup depression kan det verka som ett omöjligt företag att alls läsa en bok, även om den är så enkelt skriven som denna. Läsaren kanske då kan finna tröst i att också den vise Lao-tse i *Tao Te Ching* kunde anfäktas av misstro till sig själv. Han beskriver sin självnedvärdering med en knorr så den förlorar sin makt:

Alla människor har mer än nog: Det är bara jag som inte äger någonting.

Vilken dåre är jag inte! Hur förmörkat är mitt sinne!

Alla människor är förståndiga: bara jag är dum.

Nils-Olof Jacobson

Konst och inre syner

Lisbeth Ollner är född 1922 och har arbetat bl.a. som psykolog. Hon har på Carlssons förlag 1998 gett ut en bok på 133 sidor: *Manipulering av medvetandet – återverkan på den moderna konsten*.

Bakgrunden till boken är en uppsats med titeln *Schizofreni, Modellpsykos och Konstnärligt Uttryck*, som hon skrev 1972 under studier i konstvetenskap vid Stockholms Universitet. Förhållandet mellan psykiska sjukdomar, särskilt schizofreni, och konstnärligt uttryck har ju ägnats många forskningsprojekt.

Vi har 1800-talskonstnärer som Carl Fredrik Hill och Ernst Josephson som drabbades av schizofreni, med en radikal förändring av sitt bildspråk. Senare exempel är Sigrd Hjertén, som gick under i sjukdomen, och Inge Schiöler, som efter flera år kunde återkomma som konstnär.

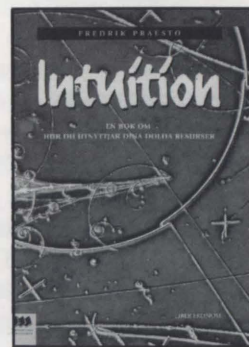
Meningen var tydlig

att Lisbeth Ollner skulle fortsätta sin forskning om konstnärliga uttryck som skulle kunna anses typiska för psykisk sjukdom. Hon menar dock att den allt mer komplicerade och biologiskt inriktade forskningen om schizofreni har gjort sådana samband svårare att följa. Dessutom blir nu, åtminstone i västerlandet, nästan alla som insjuknar i schizofreni tidigt behandlade med läkemedel. Detta gör det numera nästan omöjligt att studera förhållandet mellan sjukdomens naturliga förlopp och konstskapandet.

Lisbeth Ollner har därför koncentrerat sig på konstnärliga uttryck för "modellpsykos", dvs avsiktlig manipulering av medvetandet som ger en förändrad upplevelse av yttervärlden. Sådan manipulering kan ske genom att ta droger, mest känd är LSD, men vanligast i konsthistorien är förmodligen opium och kokain. Alkohol då, vår vanligaste drog (vid sidan av nikotin och koffein)? Nej, menar Ollner, alkohol kan visserligen verka avspännande och stimulerande men har inte de direkta förändrande verkningar på medvetande och synsinne som andra droger kan ge. Undantaget är om man drabbas av delirium, "dille". Att alkoholdelirium inte i någon nämnvärd utsträckning har använts av konstnärer beror på att det dels är närmast omöjligt att åstadkomma avsiktligt och kontrollerat, dels i sig är ett ytterst obehagligt tillstånd som kan vara livshotande.

Lisbeth Ollners bok kan ge nya perspektiv åt den konstintresserade läsaren. Ett smakprov ger hon i en artikel i Läkartidningen, nr 21/2001.

Nils-Olof Jacobson

Öva din intuition!

Fredrik Praesto är i trettiofemårsåldern och har en bakgrund bl.a. som magiker, professionell trollkarl. Liksom Uri Geller kan han alltså lura folk genom att

göra trick. Dessutom har han ägnat mycken tid och energi åt att öva sin intuition, så han kan också förvåna folk med att veta sådant som han inte borde kunna veta, kanske även här i likhet med Uri Geller? Om detta har han skrivit en bok, *Intuition, en bok om hur du utnyttjar dina dolda resurser*. Den har 190 sidor och är utgiven av Liber Ekonomi 1997, med andra tryckningen 1999.

Fredrik definierar intuition som "ickemedveten intelligens". Han arbetade som trollkarl i flera år, men började efterhand uppleva det mekaniskt; eftersom han egentligen var intresserad av "verklig magi". En kväll satsade han hela sitt anseende på något nytt. Han var engagerad som artist vid en företagsfest. "Jag hade lovat att läsa gästernas tankar och utföra uppgifter som de bara tänkte på."

Han kände sig spänd eftersom det var första gången han i ett professionellt sammanhang vågade lita på sin intuition: "Svetten bokstavligen rann nerför min panna och jag visste att så fort jag började tänka själv skulle jag vara förlorad. Men plötsligt stannade jag, "lite snett till vänster fanns en skål med ett antal varmeljus. Jag följde min impuls och gick fram till ljusen, lyfte upp skålen och blåste ut alla ljus i ett andetag. Kunden skrek rätt ut av upphetsning, jag hade gjort exakt det hon tänkte på."

Under samma kväll lyckades jag bl.a. gå fram till en telefon och slå rätt nummer, gå till buffébordet och göra en smörgås med rätt pålägg samt hitta ett antal gömda föremål. Jag hade tagit steget fullt ut och vågade lita på min intuition i ett sammanhang där det på ett sätt var svårt, eftersom jag hade stor press på mig. Men på ett annat sätt var det också lätt, jag hade inga alternativ."

Fredrik ägnar boken åt att söka förklaringar till hur intuitionen verkar, och framför allt hur man kan öva upp den.

Han ger många exempel ur egen och andras erfarenhet, och beskriver övningar. Mot slutet diskuterar han också parapsykologiska kontrollerade experiment. Boken är lättläst och trevligt skriven. En del av övningarna känner jag igen från andra böcker, andra är nya för mig. Fredrik presenterar dem klart och pedagogiskt, uppmanar läsaren att verkligen öva, och avslutar boken: "Nu är det upp till dig. Tekniken och övningarna fungerar. Låt inte detta bli en bok som du bara läst igenom."

Nu har jag läst igenom boken, det är dags att börja öva min intuition!

Nils-Olof Jacobson

Fler budskap från mästarna

Brian L. Weiss är psykiater i USA. Han har arbetat i officiella sjukhus och som akademisk lärare. Bland annat använde han regression under hypnos, dvs klienten fick under hypnos återuppleva tidigare händelser i livet, i hopp att finna orsaker till nuvarande besvär. En sådan regression av en ung kvinna avsåg att föra hennes minne till barn domen. I stället beskrev hon en intensiv upplevelse som uppenbarligen utspelades för många sekler sedan. Hon återkom sedan till liknande "minnen" av vad som föreföll vara flera tidigare liv. Det blev en omskakande upplevelse för Weiss; den ställde hela hans inlärda och invanda världsbild på huvudet. Utifrån upplevelserna med denna patient skrev han sin första bok, *Många liv, många mästare* som kom på svenska 1996. Den är fortfa-

rande mycket läsvärd.

Weiss' tredje bok på svenska, *Tidigare livs läkande kraft*, gjorde starkt intryck på mig, som framgick av anmälan i Sökaren. Där visar han hur upplevelsen av tidigare liv kan ha en stark läkande kraft på problem i det nuvarande, oavsett om klienten före sessionen tror på reinkarnation eller inte. Det är inte så lätt att förklara sådana resultat utifrån vanliga psykoterapeutiska läror.

Nu återkommer Weiss till temat. Hans senaste bok heter *Budskap från Mästarna* med undertiteln *Finn kärlekens kraft i ditt liv*. Den har 325 sidor, är översatt av Göran Grip och utgiven i år av Forum.

Den här boken har lite annan karaktär. Weiss återger några detaljerade och många kortare sessioner med klienter och kommenterar deras upplevelser och insikter. Huvudinnehållet i boken är den andliga visdom som Weiss har lärt av "Mästarna", som har talat genom hans klienter. Han berättar inte bara om klienters regressioner utan också om nära döden-upplevelser och mediala kontakter. Han har själv besökt medier och haft kontakter med olika "upplysta" personer, personligen eller telepatiskt.

Summan av det hela blir en andlig visdom av närmast teosofisk karaktär; någon annan skulle kanske kalla den "allmän new-age". För mig är den delen av boken mindre intressant. Liknande innehåll finns i väldigt många andra böcker, och Weiss' ton är ibland ganska predikande.

Mer praktiskt värde finner jag i de övningar Weiss beskriver. Dels ger han ett kapitel med kortare instruktioner för att utforska olika former av "psykiska energier"; de är avsedda främst för gruppövningar. Det finns också en "helande meditation med delfiner". Den viktigaste övningen är en längre, utförlig instruktion i hur man själv genomför en regression, ensam

eller med en partner. Den djärve kan med ledning av den själv utforska tidigare "minnen"; den mer försiktige söker en öppen och erfaren terapeut.

Nils-Olof Jacobson

Kärlek, kompanjonskap och kriser

"Om att älska varandra utan att förlora sig själv" är underrubriken till boken *Sanna livskamrater* av Hal Stone och Sidra Stone (Energica Förlag 2001). Paret Stone är båda terapeuter och använder flitigt sin egen relation för att exemplifiera och förtydliga sina idéer. De menar att deras eget förhållande varit deras främsta lärare, och upptäckten av de olika "jagen" inom oss innebar en revolution både för dem personligen och för deras relation.

Författarna har skapat Voice Dialogue och har tidigare bl. a. skrivit "Omfamna ditt inre" och "Bli vän med dig själv".

I den nya boken *Sanna livskamrater* menar de att det är möjligt att hålla magin vid liv i ett förhållande även efter den första stormande förälskelsen. En viktig tanke som ofta återkommer är den om kompanjonskap. Detta bygger på att det måste finnas en fundamental jämlikhet mellan parterna, alltså en icke-hierarkisk relation. Men de flesta förhållanden är hierarkiska och det kräver en hel del för att uppnå ett fungerande kompanjonskap.

Mycket viktigt är att båda lär känna den egna sårbarheten för att kunna förstå den andres. Detta är ingen lätt process men avgörande för förhållandets djup. Dömande och klander är

t.ex. effektiva sätt att undvika var sårbarhet.

Författarnas tankar om att det i alla förhållanden finns en energetisk koppling är spännande. Vi kan bli medvetna om detta och själva bestämma hur vi vill använda denna energi.

Positivt är också att den andliga verkligheten poängteras i ett förhållande. "Att utlämna sig åt förhållandets process innebär också att man utlämnar sig åt andens verklighet och en vilja att låta sig ledas av den."

I kapitel två tar oss författarna med på en relationsresa, där vi får möta olika jag och hur dessa bestämmer i våra liv.

Om del ett i boken handlar om ett nytt sätt att se på förhållandet, handlar del två om hur vi kan stärka förhållandet. Här finns tankar om sexualitet, sensualitet, föräldraskap och romantik. Även en tio-i-topplista över ett förhållandes svåraste utmaningar finns med.

I boken finns ett flertal övningar som man kan göra på egen hand eller tillsammans med sin partner.

Sanna livskamrater är en positiv bekantskap. Köp den gärna och ge bort i bröllopspresent eller till det unga paret som tänker flytta ihop. Men kanske passar den ännu bättre längre fram i en relation, när tristessen, barnskriken, räkningarna och rutinerna tagit över. Det finns i boken en hoppfull ton, som bygger på lika delar klokskap och kreativitet, båda viktiga ingredienser i den svåra konsten att leva tillsammans.

Eva Jagrell

Den andlige Jung

"Alla som på något sätt intresserar sig för andlighetens olika aspekter stöter förr eller senare på honom (dvs Carl Gustav Jung) och hans tänkande."

Dessa rader står att läsa på baksidan av en nyutkommen bok, *Den andlige Jung*, av Vivian Crowley. Den är utgiven på

Svenska Förlaget i år och har översatts av Per Nyqvist.

Den här boken kan fungera utmärkt som en introduktion till Jung och hans tänkande.

Efter att ha läst den vet man en hel del om Jungs liv, om hans förhållande till Freud, vad jaget, personan, skuggan, anima, animus, arketyper och andra välkända Jungtermer står för. Man får också veta Jungs syn på det omedvetna, vad projektion är, vilka fyra personlighetstyper som Jung tyckte sig förstå att vi människor kunde delas in i, vad extraversion och introversion betyder och vad som menas med Självet med stort S. Människans inre resan mot helhet har Jung kallat individuation, och det begreppet ser han som det centrala i sin psykologi.

Jung hade ett mycket vidsynt sätt att se, och för honom var även astrologin en källa till viktig kunskap, liksom gnosticismen och alkemin. De stora österländska religionerna intresserade honom också mycket, och i ett kapitel kallat "Ljuset från östern" får vi veta mera om de stora religiösa, eller hellre de stora filosofiska, tankesystemen taoism, hinduism och buddhism.

I ett synnerligen intressant kapitel, kallat "Den judiskt-kristna traditionen", får man läsa om Jungs förhållande till denna tradition. Jungs far var präst och i sin ungdom såg Jung fram emot den dag när hans far bl.a. skulle kunna förklara den komplicerade föreställningen om den kristna treenigheten för honom. Jung tyckte att detta var en paradoxal föreställning. Hur skulle tre gudar samtidigt kunna vara en enda gud? När dagen kom

och de var framme vid det kapitlet i katekesen, hoppade hans far helt enkelt över det därför att han inte tyckte sig kunna ge sin son en hållbar förklaring. Detta var en mycket svår upplevelse för Jung, eftersom han uppfattade det som om han därmed gick miste om inträdesbiljetten till det Heliga templet, då han såg föreställningen om den treenige guden som själva kärnan i den kristna traditionen.

Därefter fanns gåtan om treenigheten på plats i Jungs omedvetna ända tills han närmade sig 70-årsåldern. Först då kände han sig mogen att på nytt försöka tolka denna föreställning och han gjorde det på följande sätt.

Treenigheten uppfattade han som en symbol för den andliga utvecklings- och mognadsprocess i tre steg som varje människa går igenom – ungdom, mognad och ålderdom.

Fadern är den auktoritära guden för vars ord man måste böja sig utan ifrågasättanden. När man dyrkar en fadersgud, gör man det med barnets blinda kärlek och hängivenhet. På ett sätt som påminner om ett barns förhållande till sina föräldrar accepterar man normer, värderingar, lärdomar och lagar som man lär sig av sina religiösa ledare.

Under de andliga "tonårrens" eller den andliga uppväxtålderns stadium har man sitt fokus på Sonen. Man gör en medveten ansträngning att frigöra sig och kanske till och med motsätta sig status quo...

Det tredje stadiet är ett stadium då man lyckas omvandla Faderns auktoritära hållning och återskapa sig själv och samhället... Han eller hon inser att det finns en djupare vishet och andlig auktoritet... Människan vänder sig till det gudomliga som finns inom henne själv, i den kristna traditionen representerat av den helige ande, och lär sig lyssna till dess röst.

Det är förståeligt att

denna tolkning av treenigheten inte fått speciellt stort gehör inom traditionella kristna kretsar. Det har inte heller Jungs föreställning om Kristus. Enligt honom var Kristus en bild av vad vi skulle vara om vi verkligen blev oss själva mot slutet av individuationens väg.

Men det fanns även annat som stred mot grundläggande kristna uppfattningar. Jung ansåg nämligen att det inte var nödvändigt att hålla sig till en viss tro eller höra till ett visst religiöst samfund för att ha en andlig grundsyn. Som svar på en fråga från en kyrkoherde skrev han följande:

"Jag kan inte se varför en enda tro skulle innehålla den unika och fulländade sanningen. Varje tro gör anspråk på denna företrädesrätt, vilket leder till allmän missämja! Detta är inte särskilt konstruktivt."

Med sin kritik av den kristna tron avsåg inte Jung att förstöra den utan i stället ville han hjälpa de kristna att finna en ny mening i den. Han trodde inte att kristendomen var den enda rätta läran lika lite som han trodde att det fanns något annat andligt trossystem som kunde ge svar på livets alla frågor.

För att mycket kort sammanfatta Jungs liv så kan man se det som en människas sökande efter det gudomliga. Eftersom han inte fann det i den yttre världen sökte han det i det inre där han till sist fann det. Jung forskade i alla större andliga traditioner för att visa hur universell den mänskliga föreställningen om det andliga sökandet efter förening med det gudomliga är och att det är en inre resa som ska åstadkomma denna förening.

Som väl tydligt framgått av recensionen vill jag varmt rekommendera denna lättlästa och i många avseenden mycket sympatiska och lärorika bok.

Kerstin Stina Carlsson

Lär Dig Fjärrsyn!

Fjärrsyn (Remote Viewing) RV, utvecklades på sjuttioalet av Stanford Research Institut, SRI, på uppdrag av CIA och DIA. RV användes som en spionagemetod och ett sätt att påverka människor och maskinell utrustning oberoende av avstånd och skydd. RV definieras av SRI som "förmågan att med mentala medel inhämta och beskriva information som på grund av avstånd, tid och skydd är oåtkomlig för normal förnimmelse". Fjärrsyn är en upplärningsbar förmåga som alla äger. Även Du kan på en kurs lära Dig träna upp Din latenta förmåga att utföra fjärrsyn.

Du lär Dig att förflytta Dig till platser och händelser skilda från Dig i både tid och rum. När deltagaren utför Fjärrsyn får denne tillgång till Matrisen, "The Matrix", och lär sig att bilokalisera till målet och varsebliva oberoende av tid och avstånd.

Vi lär Dig **ARV (Associative Remote Viewing)**: ett oslagbart instrument att använda när Du skall investera, köpa/sälja, ingå partnerskap eller inte etc. Mycket hög tillförlitlighet.

Psi-spårning: Hur man lokaliserar borttappade eller stulna föremål, finner försvunna personer och djur oberoende av avstånd. Hur pendel, kristaller, metalltytor, linjaler och annan udda rekvisita kan assistera vid fjärrsyn.

Som fjärrsynare får Du lära Dig:

- att kommunicera med det omedvetna på ett nytt språk.
- en tidigare hemlig underrättelsemetod att avkoda information från det omedvetna.
- att arbeta utifrån en fyrdimensionell medvetandenivå.
- att röra Dig fram och tillbaka i rumtidkontinuum.
- att skapa nya neuronala vägar, bli intuitiv och öka kreativiteten.
- att skaffa Dig winners edge genom en unik informationskälla.

I den avancerade kursen **ERV**, läres en hybrid form av fjärrsyn ut, **Extended Remote Viewing**, där Du i ett utvidgat thetavågs tillstånd, 3,4-5,0 Hz, fullständigt bilokaliserar och varsebliver i en fyrdimensionell matris, "The Matrix". Detta är en fullständig obесkrivlig upplevelse som kan förändra Ditt liv för alltid.

Kurser i Fjärrsyn

Stockholm	5/10 - 7/10	Malmö	12/10 - 14/1
London	16/11 - 18/11	Göteborg	23/11 - 25/11
Stockholm	30/12 - 2/12		

Kurspris: 1.600 kr

Kurs i ERV - Utvidgad Fjärrsyn

Ödeshög	27/9 - 30/9	Ödeshög	22/11 - 25/11
---------	-------------	---------	---------------

Kurspris: 3.500 kr. Inklusive halvpension!

Kurs i ERV - Master: Ödeshög 24/10 - 28/10

Kurspris 3.800 kr. Inklusive halvpension!

OBS! Deltagande endast efter inbjudan.

Anmälan sker genom att sätta in anmälningsavgiften

500 kr på Pg 25 06 66 - 5, R V T - Institute

Anmäl Dig nu eller ring vår röstbrevlåda 031-711 59 05

om Du behöver beställa mer information före anmälan

RV T (Remote Viewing Technology) - Institute

Drottninggatan 29 411 14 Göteborg

Kurs om mystiken

Kurs om Mystikens traditioner (5 poäng). Syftet med kursen är att ge kursdeltagarna en introduktion till studiet och den psykologiska analysen av mystiken i judendom, kristendom och islam. Undervisningen består av föreläsningar, seminarier över valda mystiska texter och praktiska övningar i religionernas transcendentstekniker. Föreläsare för de olika religionernas mystiska traditioner kommer att leda de praktiska övningarna. Kursen ges under fem veckoslut under hösten 2001 och våren 2002.

Kursledare: Antoon Geels, professor i religionsvetenskap

Kursavgift: 3 000 kr, inkl. måltider och övernattnings

Anmälan senast 5 oktober

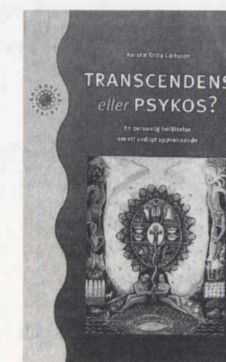
Kursstart: 20 oktober

I samverkan med Teologiska institutionen vid Lunds universitet

För mer information kontakta Svante Ögren

tel: 08-592 589 16

e-post: svante.ogren@sigtunastiftelsen.se

Transcendens eller psykos?

av Kerstin Stina Carlsson

När Stina efter en drömkurs fick ett andligt genombrott hamnade hon på en psykiatrisk klinik. Diagnosen var psykos och hon drogades ner med tung medicin.

I den här boken, som är en spännande berättelse om en sökarens öde och samtidigt en personlig resa i det inre, analyserar hon vad som hände henne. Syftet är att hjälpa andra i samma situation men även att få läkare m.fl. på psykiatriska sjukhus att förstå vad det handlar om.

Inbunden 175 s. 16 illustrationer. Pris 185 kr.

Sätt in pengarna på pg 459 27 24-1 och slipp portot!

SOLROSENS FÖRLAG

Box 417, 721 08 Västerås

tel/fax 021 - 12 90 76

www.solrosforlag.se

Dikter av Gunnel Darning-Gosch

I skogen
såg jag träden klä av sig
till skälvande ljusdräkt

när jag såg på mig själv
var även jag helt naken
klädd i oskuld

träden och jag
flöt in i varandras ljus
och talade med varandra
utan ord eller röst

och fåglarna
smyckade var skimrande gren
som små lysande ljuskäglor

träden och jag och fåglarna
sjöng i varandras ljushjärtan

marken var som soldis att vandra i
och solen som en spegel
att titta i

ljuset var inte för starkt
bara en reflektion av oss alla
denna stund

vår lovsång
flödande i ljussalen

Jag är
fågeln i bröstet
den som ser den kura där
och har rätt dess bo och skydd

Jag är
vinden som ger fågeln lift

Jag är
Ljuset som väcker fågelns sång

Jag Är

Jag dansade hela kvällen på det stora golvet
någon fångade då och då upp mig
till pardans
helst var jag snart ensam igen

och dansade och dansade
en bekant spelade i orkestern
vad du är pigg ikväll Gunnel, sa hon

jag dansar till mammas ära sa jag

hon dog igår

Jag är
snäckan
som odlat den silverglänsande pärlan
runt min hals

fångad av Ljuset
mitt rätta tillstånd
Jag Är

Läsarforum

Katarerna var inte helvegetariska

Jan Erik Sigdell skriver, i sin i övrigt föredömliga genomgång av djurens ställning i Bibeln i Sökaren 4/2001, att "enligt de gnostiska katarerna fick inte djuren dödas, och katarerna levde därför rent vegetariskt".

Då glömmer han bort en liten detalj:

När katarerna talade om "djur" menade de landlevande djur, i praktiken däggdjur och fåglar. Alla produkter från sådana var förbjudna – att äta kött, mjölk, ost och ägg räknades som en dödssynd; men fisk och skaldjur åt de. Människor, djur och fiskar betraktades nämligen som tre klart åtskilda kategorier, och förbudet omfattade bara de två första.

Om detta skriver Ylva Hagman i sin avhandling "Katarerna" (utgiven 1994 på Esclarmonde Förlag, Frändevägen 11, 523 38 Ulricehamn). Där står på s. 165:

"Katarerna betraktade det som en dödssynd att döda ett djur. Dock var det tillåtet att döda en fisk."

På s. 166 citeras en latinsk katartext (Iacopus Forneriis "Register"), och sedan står det:

"Här framkommer en annan orsak till att katarerna inte åt kött, men däremot fisk: nämligen den att kött (liksom ost, ägg och mjölk), i motsats till fisk, är produkter av coitus." (Det här med yttre befruktning hade man förmodligen inte kommit på än.)

Och på s. 167:

"Petrus Veronensis uppgav en annan orsak till att det var tillåtet att äta fisk, nämligen fiskens blodlöshet. Ett annat skäl som ges av Guillaume Belibaste är att fiskar framväxer i vattnet och inte i moderlivet."

Det sistnämnda stämmer ju faktiskt och med "blodlöshet" förmodar jag att man menade det vi i dag kallar "kallblodighet".

Hur katarerna ställde sig till förtäring av landlevande men kallblodiga djur hittar jag ingenting om i boken. Kanske blev det aldrig aktuellt för deras del. (Fast grodor och snäckor ingår ju numera i det franska köket.)

Dessutom gällde kravet på att inte döda eller äta kött endast för *perfecti*, de som fått katarismens högsta sakrament *consolamentum*, inte för *credentes*, "troende", det vill säga katarer på lägre nivå; det jämfördes med kravet på att avstå från varje form av sexualliv.

Några veganer var katarerna hur som helst inte.

(En annan intressant detalj hos katarerna var att om den som mottagit det högsta sakramentet sedan åt kött eller begick någon annan dödssynd, så var det inte bara han själv som ansågs evigt förtappad, utan också alla som i sin tur fått sakramentet av honom, även om de själva aldrig gjort något fel – s. 170-171 i Hagmans bok.)

Gunnar Gällmo

MASSAGEBÄNKAR & -STOL

Ring eller skriv
för prospekt!

Vitaform
Alekärrsvägen 30
445 56 Surte
Tel 031-98 34 77

Gåvor

Folke Höglind, 50:-, Povel Randén, 400:-, Claes Asker, 50:-, Sture Hazard, 50:-, Brita Nykvist, 50:-, Helge Wimelius, 50:-, A-M Hultman, 50:-, Niklas Bergström, 50:-, Nils Tarras-Wahlberg, 50:-, Siwanne Klaeson, 50:-, Laila Ekvall, 50:-, Evy Malmgren, 50:-, Thomas Anderson, 175:-, Lena Rahm, 50:-, Gulli Bergvall, 500:-, Dolly Granqvist, 200:-, Kersti Wistrand, 150:-, Kjell Jonsson, 100:-, Göran Andersson, 50:-.

Mycket tack för stödet! SM

De döda kommer tillbaka

Över 80 procent av de kvinnor som förlorat sin man får änkesyner eller förmåner på annat sätt att den döde livskamraten ger sig till känna. Det berättar Aftonbladets bilaga "Kvinna" den 14 november 2000.

"Vana steg på grusgången, en röst som ropar ditt namn, en klapp på handen, ett par armar som håller om dig, när du ska sova.

Som om den älskade fanns kvar. Fast han eller hon är död."

Detta är en viktig hjälp i sorgen, säger en psykolog.

"De flesta hjärnforskare ser fenomenet som ett resultat av den stress hjärnan utsätts för i en krissituation."

En av de intervjuade kvinnorna sa att ju ledsnare man var, desto fler förmåner fick man.

En
annorlunda
Indienresa...

frid temaresor

resor ~ indiskt hantverk ~ böcker

WWW.FRIDTEMARESOR.COM

TEL: 049270107

E-POST: FRID.NU@POST.UTFORS.SE

Den oförgängliga astrologin

Trots motstånd och förföljelse har astrologins kunskapstradition överlevt genom historiens alla epoker.

Claudius, Nero och Tiberius förlitade sig på hovastrologer. Kejsar Augustus präglade mynten med sitt soltecken, Stenbocken. Johannes Kepler och Isaac Newton var framstående astrologer. Tycho Brahe ställde danska kungafamiliens horoskop.

Sent 1600-tal: astronomi, matematik, astrologi i samma kunskapsområde.

Tidigt 1900-tal: Carl G. Jung blåste liv i terapeutisk astrologi.

Men rädslan för det nya är ofta vetenskapens gräns.

Födelsehoroskopet, en spegelbild av ditt innersta väsen.

Varje del en pusselbit i ditt unika pussel.

Astrologiskt symbolspråk löser upp förträngningar.

Energier transformeras, medvetandegörs och bejakas.

Astrologin har ansetts frånta människan hennes fria vilja. Allt skulle vara bestämt i förväg.

Men kan den fria viljan vara större än vid insikten om födelseögonblickets kosmiska utvecklingsplan?

Ingrid Ekman-Andersson

Om kristendomen

Kristet troende vill reformera kyrkan

Gunnar Furuland: Jesus som Guds enfödde son är en teologisk konstruktion

Rektor Gunnar Furuland var ordförande i Sveriges Religiösa Reformförbund, som önskade kyrkliga reformer och frihet från sekterisk trånghet och dogmatisk bundenhet. Förbundet ville verka för en andlig frigörelse till en förenklad och fördjupad religiös åskådning.

I nr 10, 1972 av Sökaren intervjuades Gunnar Furuland. Han vände sig mot fundamentalismen, som säger att varje ord i Bibeln är inspirerat av Gud själv. Men på ett andligt sätt, menade han, är Bibeln Guds ord. Vissa kärnstimmen där, framför allt i Nya testamentet, är så centrala i människornas livsförklaring att de uppfattar Bibeln som "Guds ord".

Gunnar Furuland säger att uppfattningen att Bibeln är Guds nedskrivna ord har tillkommit långt efter Jesu tid och strider mot evangeliets innebörd. Jesus lärde att den gudomliga sanningen finns i människornas "hjärta" – den är ett sinnestillstånd.

Jesus var en människa, inte en gud, anser Furuland. "Guds söner och döttrar är vi alla som vill lyssna till Guds röst. Jesus förnam något djupt i tillvaron som han uppfattade som Fadern. Intensivt upplevde han Faderns existens och vilja med människor."

Men att Jesus är Guds enfödde son är en teologisk konstruktion, som gjorts långt efter Jesu död.

Jungfrufödelsen vänder sig Furuland emot, liksom den bokstavliga tron på himmelsfärden.

En hel del i evangelierna är nog legender, tror han och hänvisar till Alf Ahlberg, som menar att berättelserna om jungfrufödelsen, den tomma graven och den kroppsliga uppståndelsen får ses som legender.

Furuland menar att i en andlig mening finns uppståndelsen i en människas liv, när hon blir gripen av och vill lyssna till Guds röst.

Beträffande Jesu underverk säger han att det inte är lätt att ha en uppfattning

om detta, men han menar att en del av underverken nog kan förklaras på ett enkelt, naturligt sätt.

Men de som skrev evangelierna en gång i tiden menade nog att de beskrev verkliga händelser, anser Furuland. Den tidens människor saknade våra begrepp om naturen och dess lagar. Under var inget konstigt för dem.

Furuland tillägger att han inte tror att Gud handlar mot sina egna logiska och naturenlaga lagar.

Vad är Gud? Furuland föreställer sig Gud som en andlig makt som har satt igång det hela och finns bakom allt. Men om denna makt vet vi inget närmare. Svårigheterna för tanken att fatta Gud är alltför stora.

Kan man bedja till Gud? Jag har själv, svarar Furuland, flera gånger upplevt att bön inte har varit förgäves, trots att man inte kan förklara hur det sker och trots att det tycks strida mot naturens lagar. "I en farosituation, i en etisk konflikt eller i en betydelsefull livssituation vänder man sig till denna makt, som man kallar Gud, om inte med ord och böner, så ordlöst i en ordlös längtan – och man finner att detta inte är förgäves. Så har jag uppevt det flera gånger."

Finns det ett liv efter detta? En svår fråga, säger Gunnar Furuland, men han lutar åt att en del parapsykologiska undersökningar tyder på att det finns ett liv efter döden – och vissa fakta tyder på reinkarnation.

Som en sammanfattning säger Furuland att dogmerna, som har utpekulerats långt efter Jesu tid, hindrar kristendomen. Men en kärna blir kvar.

"Kristendomen är Kristus själv, hans liv, hans ord, han kärlek..."

Albert Schweitzer: Jesus – en förebild

I samma nummer av Sökaren skriver Alf Ahlberg om Albert Schweitzers tro. Schweitzer ansåg att "den Jesus av Nasaret, som uppträdde som Messias, förkunnade Guds rikes sedlighet, grundade himmelriket på jorden och dog för att sätta inseglet

på sitt verk, har aldrig existerat".

Jesus var inte en gud, utan en människa som vi alla, son till timmermannen Josef och hans hustru. Han var helt och hållet ett barn av sin judiska samtid och delade dess föreställningsvärld. Utmärkande för den var tron på den innevarande tidsålderns omedelbart förestående slut och Guds rikes snara ankomst, då de döda skulle uppstå till dom. Jesus levde helt i denna tro. "Människosonen" skulle komma på himmelens skyar och en ny himmel och en ny jord skulle genom Guds ingripande framträda. Dessa händelser skulle föregås av svåra "födslovåndor", såsom krig.

Hos Jesus uppstod förvisningen att han själv var Människosonen. När han sände ut sina lärjungar, sa han: "Ni skall inte ha hunnit igenom alla Israels städer förrän Människosonen kommer."

Men Människosonen kom inte, Guds rike bröt inte in. Jesus hade alltså misstagit sig. Men sin tro att han var Människosonen behöll han.

Schweitzer menar att Jesus inte kan vara någon auktoritet för vårt tänkande och vår kunskap men väl en ständig inspirationskälla för vår vilja – en förebild.

Schweitzer: "Jesu gärning består däri, att hans djupa ande, rotad i sin tids föreställningsvärld, gav uttryck i denna åt den mest intensiva förhoppning på och vilja till en etisk världsfulländning."

För Jesus betydde "Guds rike" en ny värld genom Guds ingripande. För en nutidsmänniska kan begreppet "Guds rike" enligt Schweitzer betyda en världens och mänsklighetens etiska fulländning, ett freddens, förbrödningens och kärlekens rike, som endast långsamt kan förverkligas genom mänsklig vilja och strävan.

Kaj Baagø: Vi är alla sökande och famlande – även prästen

I Sökaren nr 4, 1974 intervjuas teol.dr Kaj Baagø i Birkerød, Danmark, med anledning av att han lämnat den danska folkkyrkan. Han tycker inte längre att kyrkans dogmer är meningsfulla. Den kristna lärans symboliska trossatser har inte mycket

att säga om världen, men det finns i vår mänskliga natur vissa etiska krav – och dessa är "sanningen".

Kaj Baagø har också förlorat tron på att endast Jesus är sanningen. Han tror att det genom historien har funnits en rad sanningsvittnen, en rad personer, som avslöjat vad sanning och kärlek är. Men som västerlänning har han lättare, säger han, att förstå vad Jesus säger än vad i ex Bhagavad Gita säger. Kaj Baagø är fortfarande tilltalande av Jesusgestalten, av Jesu ord och liv. Men han tror att det för många präster är på samma sätt som det var för honom, innan han lämnade kyrkan, nämligen att många ord som man skall säga som präst, exempelvis i liturgin, inte längre har någon mening, när man tänker på hur världen är.

"I den artificiella värld som kyrkorummet utgör och som skapas av orgelmusiken, psalmerna, den högtidliga predikan – allt det som rör vid strängar djupt i oss, något som går tillbaka till barndomen, sträcker sig bakåt i tiden – i denna artificiella värld kan man tycka att dessa kristna ord och begrepp har mening. Men i den verkliga världen har de för länge sedan upphört att säga något."

"Kristendomen är en religion bland andra, dvs ett medel varmed människorna försöker förklara livet och försvara sig mot döden, tomheten, meningslösheten..."

"Vi är ju alla sökande och famlande – även prästen. Därför är monologen från predikstolen i bästa fall meningslös..." Dessutom, säger Kaj Baagø, är predikan som förkunnelseform inte engagerande. Han säger att han inte är säker på att vi överhuvud taget har användning för kyrkan. "Det budskap som Jesus förkunnade med sitt liv, kommer ju långt bättre till uttryck genom litteratur, film teater..." Han nämner bland annat filmer av Ingmar Bergman, som mycket precist har träffat innehållet i Nya testamentets budskap, bättre än någon predikan kan göra det och på ett långt mer engagerande sätt.

Birger Edmar: Kyrkans lära är ett fromt falsarium

Fil.dr Birger Edmar, ordförande i Förbundet Religion och Kultur (tidigare Sveriges Religiösa Reformförbund) skrev i Sökaren nr 2, 1978 om "det fromma falsariet". Han skrev att kyrkan trots sina brister står kvar som en samlingspunkt för idealitet, hopp och längtan men att den inte längre utövar något andligt ledarskap. Religionen har mer och mer blivit en privatsak. Det är allt-

för mycket i kristen förkunnelse som är otidsenligt och stöter bort.

Edmar menar att om kyrkan skall kunna återta sin ledande ställning, bli en bärande kraft i människornas liv, måste den reformeras.

När det gäller uppståndelsen från de döda – vad är det för mening med att en kropp uppstår? För att sedan dö igen? Och var skall alla kroppar befinna sig? Det ingick i forna tiders vidskepliga tro att de döda kunde lämna sina gravar – sådant som berättas ha skett vid Jesu död.

Edmar påpekar att det i antik litteratur finns en mängd berättelser om underverk och magiska konst. I mänsklighetens intellektuella barndom skilde man inte mellan verklighet och dikt.

Skapelsehistorien är diktning, inget annat. Människan har tillkommit som en del av evolutionen. Hon stod inte plötsligt färdig och skön som ett Guds beläte i Edens lustgård. Vår nutida skapelseberättelse, grundad i vetenskaplig kunskap, ser helt annorlunda ut än Bibeln.

Gudsbilden frigörs från antropocentriska drag och blir en symbol för den innersta verkligheten, kraften i den gåtfulla utvecklingsprocessen. Den kristna gudsbilden har fått drag som Jesus levandegjorde: godhet, rättfärdighet, kärlek, barmhärtighet.

Men, menar Birger Edmar, vi kan inte beskriva Gud som allsmäktig, så som världen nu ser ut. Det är rimligare att tala om en kämpande och lidande Gud, som behöver oss i kampen mot det onda.

Edmar kritiserar också treenighetsläran, försoningsläran, nattvarden och dopet. Han menar att den kristna läran innehåller en rad absurditeter, som måste undanröjas. Tillvarons stora mysterium skall bevaras rent och heligt och inte "förklaras" med vilseledande trossatser och döda symboler.

"Kyrkan har en stor trosapparat. Men Jesus lärde att allenast ett är nödvändigt: anda och sanning."

Philip Toynbee: Anden behöver vår hjälp

I Sökaren nr 1, 1975 skrev Birgit Lange om en bok av Philip Toynbee, *Towards the Holy Spirit* – På väg mot den helige ande.

Toynbee understryker att hela den traditionella kristen teologiska apparaten hade blivit effektivt förstörd. Han tar bl a upp själva grundvalen för kristendomen, påståendet att universum har skapats av och uppehålls genom en gud som är allsmäktig, allvetande och tillika idel kärlek.

Människorna kan inte längre acceptera en sådan gudsbild med tanke på hur världen ser ut, skriver Toynbee. Om man ser kristendomens Gud bakom allt, så framstår Gud som en grym och fruktansvärd varelse.

Toynbee skriver att ingenting tvingar oss att förutsätta en allsmäktig kärlekens gud.

Vad tror då Toynbee på? Birgit Lange citerar:

"Vad vi måste försöka begrunda är en Ande (a Spirit-Mind) som aldrig skapade eller kunde skapa den naturliga världen, men som alltid har svävat över denna värld och sökt efter medel att genomtränga och påverka den. /.../ Detta hjälper oss självfallet på intet sätt med mysteriet hur allting uppstått. Men den frågan /.../ ligger inom området för vår oundvikliga förvirrade undran. /.../ I detta ljus bör vi se oss själva som potentiella hjälpare eller hindrare av Anden i dess ofattbara verk. Och i detta ljus blir det vi gör eller underlåter att göra av yttersta betydelse."

SM

Ragan är som att förnimma Gud

Av Bertil Falk

Den nordindiska ragamusiken har unika kvaliteter av andligt slag.

"Det är som att förnimma Gud", säger Ravi Shankar om hur han upplever ragan, den musik han blivit världsberömd på att föra ut i världen från Indien. Och därmed har han gett en andlig syn på ragamusiken. En annan utövare av raga, sångaren Pandit Jasraj, har uttryckt sig så här: "Den rike-dom som våra förfäder har överlämnat till oss genom att kodifiera ragor, är oerhörd och enorm och en livstid räcker inte till för att göra den rättvisa. Jag är tacksam mot Gud för att han gjorde mig till sångare, för jag är glad att min kärlek sammanfaller med mitt yrke."

Den hinduiska gudsaspekten Krishna spelar som bekant flöjt och det finns en berömd ragauttolare som också spelar flöjt, nämligen Hariprasad Chaurasia. Han har för sin del sagt att "min bön är att jag återföds som artist så att jag i mitt nästa liv kan fortsätta att ägna mig åt att tjäna musiken." Och han menar att flöjten är "en gåva från Gud". När Hariprasad Chaurasia säger så här: "När min andning möter flöjtens ljud och de båda blir ett, så förnimmar jag den sublima kraften hos Gud och musiken." Ja, då påminner den inställningen om Ravi Shankars inställning.

Så här kan jag fortsätta och citera den ena ragautövaren efter den andra, men de här citaten bör räcka för att visa att det finns något som man kan kalla en andlig kraft i ragamusiken. Ragan förknippas hos oss i väst i första hand med sitaristen Ravi Shankar. Han är stor också hemma i Indien, men där är han trots allt bara en storhet bland många stora artister. Ragamusik är inte som vi kanske föreställer oss i väst i första hand instrumentalmusik. Det är ingen slump att min egen samling av inspelade ragor till större delen består av vokala inspelningar. Och alla som hört ragor framförda av sångare vet att det kräver en oerhörd väl uppövad skicklighet för att kunna prestera de olika sätt att sjunga

som under århundradenas lopp utvecklats i Indien och som återfinns i ragorna. Sitaren är, som framgick redan i ingressen, inte heller det enda instrumentet som ragorna framförs på. Veena, fiol, shenai och sarangi är några andra instrument. Amrad Ali Khan, som spelar sarod, är ju inte heller helt okänd hos oss.

Den klassiska indiska musiken har en stark anknytning till religionen. Redan under den vediska tiden sjöngs vedasånger. Enligt puranalitteraturen representeras musiken av fyra gudsaspekter: Shiva, Brahma, Saraswati och Naranda. Att musik precis som meditation kan försätta en människa i ett annat medvetandetilstånd är välbekant. Det sker då inte sällan med musik som är stillsam och behaglig och/eller som upprepar sig både rytmiskt och musikaliskt. Ragan är på sitt sätt av en annan karaktär. Rytmen finns där, musiken finns där och ragan utgår från alaap, som är långsam, men ragan utvecklar sig, blir allt snabbare och avslutas gärna i ett tempo som kan beskrivas som hetsigt. Men den lyssnare som kopplar av, ger sig hän och intar en kontemplativ attityd kan ändå uppleva just den där avslappnade känslan av förändrat medvetandetilstånd som kännetecknar meditation, biofeedback och andra metoder.

Redan 1899 spelades de första grammfonskivorna med indisk musik in. Där bland sånger från *Ramayana* och sutror ur *Koranen*. Det skedde emellertid inte i Indien utan i London. Men 1902 gjorde Frederick William Gaisberg de första inspelningarna i Indien på 78-varvs stenkakor åt His Masters Voice, HMV (Husbondens röst). Den som sjöng var 1902 års största vokalist i Indien, Gauhar Jan (1870-1930). Hon gjorde alltså insjungningar av *Raga Jogia*, *Raga Jaupuri* och *Raga Gandhari* för etthundra år sedan. Hon var muslim (hennes mor, den anglo-armenisk-indiska sångerskan Badi Malka Jan övergick till

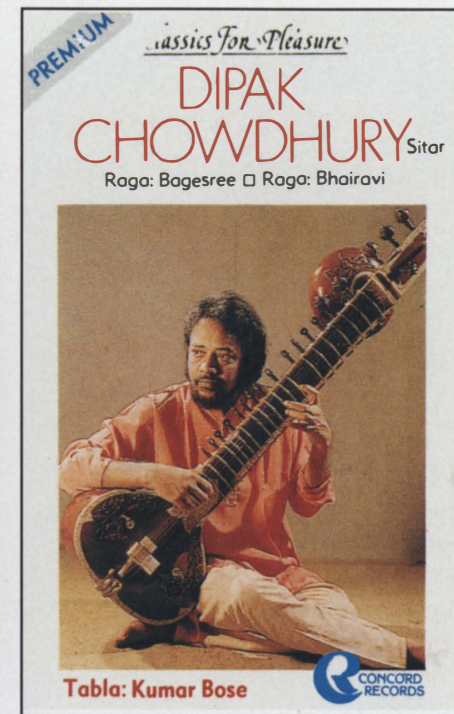
Islam) och hon sjöng förutom på bengali och arabiska också på sanskrit, hindustani, turkiska och ytterligare ett antal språk. Trots att inspelningarna är mekaniska och akustiska och fjärran från de metoder som nu hundra år senare gett oss digitala inspelningar på CD, så håller insjungningarna en kvalitet som är förvånansvärt god. Det är uppenbart att The Gramophone Company of India (HMV) i Calcutta bevarat de gamla matriserna på ett tillfredställande sätt samtidigt som man får anta att de nytvättningarna av dessa klassiska ragainspelningar som getts ut har tvättats med hjälp av modern teknik.

Det är ingen tvekan om att Gauhar Jan, som lär ha spelat in över 600 stenkakor för olika skivbolag och som avled så gott som bortglömd i Mysore, var en framstående sångerska. De av hennes ragainsjungningar från åren 1902 – 1906, som gavs ut av HMV i serien Chairman's Choice 1994, visar att sångkonsten stod högt vid förförre sekelskiftet, men det har skett en utveckling. En sångare som den oförliknelige Pandit Kumar Gandharva fanns inte på den tiden och hur den legendariske Mian Tansen lät för flera hundra år sedan kan vi av naturliga skäl inte göra oss en föreställning om.

Ragan är också religionsöverskridande till sin karaktär. Det finns både hinduer och muslimer som är oerhört förnämliga ragautövare. Det finns till och med parser som utövar ragor. Under upplärningstiden har eleven alltid en guru, ja, ofta mer än en guru, och det finns en rad exempel på muslimska ragautövare som undervisat en hindu och vice versa. Nu är det förvisso inte lätt att komma från Europa med västerländsk musik som invand musikalisk favoritstruktur och ta till sig det sätt att uttrycka sig på som vi finner hos andra kulturer. Ändå har vi nog under 1900-talet blivit allt mer lyhörda för de stämningslägen som avlockas sångarnas

En unik bild från början av förra seklet. Ragasångerskan Gauhar Jan vid en trattgrammofon.

Dipak Chowdhury från Calcutta, en av Indiens många skickliga sitarspelare.

röster och instrument i andra delar av världen. Men det tar sin tid. Själv fascinerades jag av ragamusik när jag bodde i Indien, men det var först efter intensivt lyssnande som det främmande tonspråket kändes lika naturligt att avlyssna som *Sånt är livet* med Anita Lindblom, en ouvertyr av Mozart eller en blues spelad av Charlie Parker.

När jag i dag lyssnar till Pandit Jasraj, som ackompanjerad av Appa Jalgaonkar på harmonium och Kedar Pandit på tabala, sjunger *Raga Bhatiyar*, så har jag svårt att tänka mig något mera sublimt. Bland alla tusentals inspelningar är det min favorit. "Det finns ingen som du", sjunger han och menar då Gud.

Jag hade turen att intressera mig för ragor vid en tidpunkt då klassisk indisk musik fick ett uppsving i sitt hemland, kanske främst genom att skivbolagen både dammade av gamla matriser i arkiven och lät framstående sångare och musiker sjunga in nya versioner. All India Radio släppte arkiverade radioprogram av storheter som den för tidigt bortgångne Pandit D.V. Paluskar, som bara blev 34 år, och khayal-sångarnas doyen Pandit Krishna Rao Shankar Pandit samt en lång rad andra kända och okända, nationella likaväl som regionala och lokala artister.

Den enligt min och många mening störste av dem alla var den redan nämnde Kumar Gandharva, som trots att han bara hade en lunga och uppmanades att inte ägna

sig åt att sjunga ragor, forcerade sitt handikapp. Hans frasering och förmåga att improvisera är enastående. Som tur är finns hans konst väl dokumenterad. Skivbolagen har släppt ut stora mängder, både långa konsertupptagningar och kortare studioinspelningar som han gjorde under sin livstid.

Vid sidan om de stora manliga raga-sångarna finns det en rad lika storartade kvinnliga. Framför alla andra vill jag framhålla Parween Sultana, kallad "den felfria sopranen", en beteckning som inte innebär någon överdrift. Hon är numera också en TV-kändis och brukar sitta med i juryn i ett talangjaksprogram. Hennes sångkonst bidrar ofta till trevnaden i mitt hem. Hennes duetter med tenoren Dilshad Khan är höjdpunkter. Andra kvinnliga sångerskor av hög klass är Gangubai Hangal och Kishori Amonkar.

Det skrivs inte så mycket om musikkens andliga betydelse: Ändå vet vi att musiken spelar en stor roll i olika religiösa sammanhang. Den gregorianska kyrkomusiken hos katolikerna, Bach-fugorna i protestantismen, de härliga stämmorna i den ortodoxa kyrkan, psalmsången ej att förglömma. Och det här gäller i olika kulturer. Det buddhistiska budskapet i japan-ska Noh-spel beledsagas av musik. Och den tibetanska buddhismens musik med sina våra öron böljande trumpetor och entoniga mumlanden har ett meditativt drag. Och

Parween Sultana på omslaget till en ljudkassett.

som sagt, Ravi Shankar menar att ragamusiken är som att förnimma Gud.

En raga skapas i det ögonblick då den framförs. Därför var det många som ansåg att ragor inte lämpade sig för inspelning på grammofon, eftersom den i inspirationens ögonblick framförda ragan då stelnade i ljudspåret. Men Gauhar Jan och andra sångare och musiker hade inte den inställningen. Därför gjordes ändå en enorm mängd inspelningar i Indien under 1900-talets första årtionde.

Några få (toppen av ett isberg) inspelningar:

Dipak Chowdhury (sitar): *Raga Bhatiyar/Raga Malkauns* (Concord Records 05-021)
Kumar Gandharva (vokal): *Raga Shree* /en timplång version av denna raga, som inspelades i Allahabad 13 november 1982/ (Music Today A93012)

Gauhar Jan (vokal): /en rad ragor insjunga 1902-1906/ (HMV CMC 882517)
Morning Ragas (Vol. 2) **Pandit Jasraj** /vokal: *Raga Bhatiyar*, **Shruti Sadolikar** /vokal: *Raga Vibhas* samt **Amjad Ali Khan** /sarod: *Raga Mian Ki Todil* (Music Today A 90002)

The Impeccable Soprano Parween Sultana and the Innovative Tenor Dilshad Khan: *Raga Rageshwari, Bhajan, Raga Hansadwani, Bhajan* (Åm, Bri 119)

Sökaren

Box 10 663 21 SKOGHALL

Tel 054-51 89 00 Fax 054-51 89 02 E-post red@sokaren.se

ANNONSERA I SÖKAREN!

SENAST 31 OKTOBER

**BEHÖVER VI HA ANNONSERNA
TILL NR 6, 2001!**

Upplaga: 2.200 ex

varav omkring 325 ex. till bibliotek, som prenumererar.

Annonspriser (moms tillkommer):

Helsida	190x270 mm	2.000:-
Halvsida	190x130 mm	1.100:-
1/4 sida	93x130 mm	600:-
1/6 sida	190x 45 mm	450:-
Småannonser	bredd 60 mm	35:- per spalt-cm (höjden) men minst 105:- + moms

I måtten, bredd x höjd, är ram inräknad.

Vid införande mer än en gång, blir det **10% rabatt** för nya införanden.

Det går att beställa annons i färg endast för helsida, som då kostar 3.000:- + moms.

Nr 6, 2001:

Annonsmanus eller annonsoriginal (raster 133–150; dpi 300) skall vara på redaktionen **senast 31 oktober.**

Tidningen beräknas vara hos prenumeranterna **omkring 28 november.**

Bilaga upp till 10 grams vikt kostar 2.500:- + moms. Väger bilagan mer än 10 gram, blir det tillägg med 100:- för vart 5:e grams övervikt.

Bilagor skall efter överenskommelse med redaktionen sändas till Bankes Bokbinderi, Fabriksgatan 2, 222 37 Lund.